

Rıza Beraheni

Kelebeklere

Şiir

Farsçadan Çeviren:
Haşim Hüsrevşahi

gelmedi

güneş gelsin diye koşuşturdum

gelmedi

kestane renkli saçlarını kalçalarının mermerinin sıcak büyüüne dökmüş bir delinin ardınca koşuşturdum güneş gelsin diye

gelmedi

kağıt ve duvar ve taş ve toprak üstüne yazdım okunsun diye yazı güneş gelsin diye

gelmedi

kurt gibi uludum kurt burnu olup sokuldum zamanemin karnına yırttım gece gündüz yırttım güneş gelsin diye

gelmedi

nasıl da şaşılası uğursuz bir çağ! devran köpek iyesi ben köpeği kapıdan kovulunca vefa damından damladım içeri

güneş gelsin diye

gelmedi

yanaklarım aşk ettim zulamda şamarları caddeye indiğimde iki yanağımı halktan yana kor çelik gibi tuttum

güneş gelsin diye

gelmedi

gerçi hıçkırıklarım uykudan, acı uykudan, yeryüzü çocuklarının yorgun ve tatlı uykularını kaçırdı fakat ağlamaya yetmedi erkim

ne dost yanında ne el huzurunda ne kendi halvetimde ağlamaya yetmedi erkim güneş gelsin diye

gelmedi.

1992

içsel

beni çelik bir yıldız oturtmuştur ay kıyısına
ve hiçbir el bu yapının içinden
geçemez

1991

ağız

garip bir şey kalmış ayna yanında şaşkın
eski ve çalkantılı bir düşü anlatmak isteyen
haykırışlı bir ağza benzer, fakat
dil bağlanmasının güçsüzlüğü
önlemiştir haykırışı

haykırışı duyacağımız gün ve çağ ne zaman gelir?
tüm bunları duyacağımız?

1991

Dişi-Şaman

kuşa binmek ve
yıldızdan inmek ve
sokuluvermek ağaca
dip e
güneşin dibine
varmak ve
kuş sırtı na
dönmek ve

Dişi-Şaman

1991

soru vesvesesi

hikmet göğüslü şair Meftun Emiri'ye

bir at durur alaca yapraklar ardında yanında pencerenin
elif sırtı kavistir güzellik boy posunun büyüğü altında: Sen
güz renkli güneşli gökten düş ve dilek birlikte yağar
bu andaç mı? sevda andacı? bu nedir?
haykırışlarım benim kendime doğru döner yaprak saraylarından ve boğazından fırtına mevsiminin

bekle bir an
yanımda mendil yok
elimden sırtıyla, koluyla gömleğimin silince gözyaşımı
ve yangılı gözlerimi ıslak kirpiklerimin cebinde saklayınca
ve soluğumu tıkayan hıçkırıklarımın kuru tırmığına yutunca, gideceğim

ve sonraları ak bir kaya altında yatınca
meltemde saklı vesvesenin ruhu gibi geleceğim sana
orada kalacağım kıyısında pencerenin
yakan şevkiyle seyretmenin
ve bu soruyla:
şimdi (geçmiş güzelliğini saklarcasına bir kadının) ayı kendinin kendisinde saklayan o küçücük ve yalnız odada
ne yaparsın geceleri?

ve alacağım -kuşkusuz- yanıtını
asla yanıtız kalmaz ölüm sonrasındaki sorular çünkü

1991

fiskiye

sonsuz bir akta az kalsın fiskiye yukarı ışıyacaktı
ansızın kapı zili çınladı "eyvah anam!"* dedin
ne oldu, nerde, ne dedin? dedim "usulca geçti yine
merdivenlerin yanından"

"eyvah, anam!"

ve kapı zili, yeniden çınladı

"Şehriyar" geçti çağrışımlar ağından gördüm

gördüm:

yuvarlak bir bayrakta, bir kadın yuvarlak bir demirde, bir kadın yuvarlak bir camda, bir kadın
yuvarlak bir öpücükte, bir kadın yuvarlak bir göğüste, bir kadın yuvarlak bir mürekkepte, bir

kadın

yuvarlak bir dizde, bir kadın

birlik ve çokluğun delice odaklanmasından bir dünya, göründü şen şakrak dönerek oynak

sonra bir ağaç devrildi öpücük göğünden

kıvrılan tenlerin yatağına

fiskiye sıçradı sonsuz bir aka

şimdi fiskiye uyuyor göğsünde denizin

ve balığın "Şehriyar"ı¹

çağrışımlar yatağının ağında

1991

¹ Şair Şehriyar'ın aynı adlı şiirine gönderi

söz

ben hep kapalı ağızla haykırırım
fakat siz hep açık kulaklarla dinlersiniz benim haykırışlarımı
kulak ve ağız arasında tümlenir benim haykırışlarım

1991

meltem ve kül

şair Cavat Mücabi'ye

senden benim göğsümde yatan kül sıcaktır yakıyor hala
sokaklardan bir ceylanın cenazesini yalınayak adamlar el üstünde taşırlar dualar okuyarak
ve toza toprağa bulaşmış serseri çöplük kedilerinden azıcık boylu okul çocukları şaşırılmışlar
içi geçmiştir yoldan geçenlerin göz cevizleri bir parmak dokunuşuyla kırıldı kırılacak
sonra kör çıkmaz dünyanın aydınlık güneşini yutacak

güzümün bağ yollarında kan koşuşur köpürmüş zehirdir mey piyâlede
kökten zehirliymiş asmalar zehirliymiş evet kökünden toprak
sâkinin iyi niyet gülümsemesi sonunda kandırır beni
açıktır bu bir gün dikerim kafaya ben piyâleyi

geçti evet hızla geçti şaşılasi bin senelik gün o günkü haçların zirvesinden ağırdık miraca
- kızıl bir gül gibi çiçeğe oturmuş pençe gırtlakta gökyüzünce şarkı yıldızı aydınlık ayla ortasında
baş susuz –
şimdiyse zamane ne denli zavallıdır!
cesetlerimiz buruşturulmuş gazeteler misali dünyanın sapak sokaklarında çürüyor
bir gün dikerim kafaya ben piyâleyi dikerim
sâkinin iyi niyet gülümsemesi sonunda kandırır beni

ah, ey meltem, ah, bilemezsin bir zamanlar gözlerimi görme korkusunda kasırğa nasıl da titrerdi
şimdi güz sonları yaprağınca hummalıyım senin soğuk ellerinde titrerim insaf değil!
götürecek sen şayet, al götür göğsümün üstünde yatan külü
ama ufukları kana bulayacaksın bilesin
kırlangıç bahçelerinden geçtiğin zaman
ve titrettiğinde dünyanın yeşil yapraklarını

sıcaktır yakıyor hala senden benim göğsümde yatan kül

Ekim 1990

yazdıklarım

Eleka'ya¹

"ve bir başka gönül o eceye özgüdür, devler ona eremez." Tebriz'li Şems

düşlerimde gördüğüm tüm kuşların adını senin için yazmışım burada
tüm sevdiklerimin adını
okuduğum tüm o iyi şiirlerin
ve sıkışım ellerin
tüm çiçeklerin adını mavi bir saksıda senin için yazmışım burada

buradan geçerken bir an bak ayaklarının altına
ben ayaklarının adını senin için yazmışım burada
ve kollarının -aşka ve kelebeklere köprü olunca ve güvercinleri bastırınca kendine- senin için yazmışım
burada

bir döngü ekmişim bahçeye geceleri güneş doldurur onu, gündüzleri, ay
ve tüm gezegenlerden kopmuş özgür bir yıldız sürgün verir onun hamur mayasından
onu da senin için yazmışım burada
affet beni ben yıllarcadır senden ayrı düşmüşüm
fakat her zaman, her neyi nerede, gecede veya gündüzde, görmüşsem
ve her kimi öpmüşsem senin için yazmışım burada
yalnız senin için yazmışım burada
uzaklıkta ve, bağlılıkla;
iri bir kuşun oylumu, yuvada kalmış, yorgunluktan
tüm merakların ruhu, bekleyen gözlerde, odaklaşmış;
ben avare kavimlerin gizlerini senin için yazmışım burada
ne yazık ki gitmişler benimle omuz omuza toprak caddeleri tırmanan gençler
ben onların adlarını teker teker bilirim
ve yanarım onların adlarını teker teker okuduğumda
onların tümü dünya düşlerinin çocuklarıydı
rüyalarından benim yorumlarım dünya halkının dilindedir
düş yorumlarını da senin için yazmışım burada
bahçelerde kimi orta yaş ağaçlar yıllardır ağlarlar
yuvalarını kırlangıçlarının çünkü kasırgalar çalmış
ben genç mumları söylemişim ağaçların çevresinde yaksınlar
tüm orta yaş ağaçların adını tüm kırlangıçların adını senin için yazmışım burada

ve ölümler iki türlüler
ölümün üzerinden atınca perdeyi ben
alıştır gözlerini göresin diye

ölülerden kimi sanki hiçbir zaman ölmezlerdi
onlar, fosforlu mezarlarıyla mezarlıktan dönerlerdi
ve aydınlatırlardı kentleri
onlar yeryüzü geleceklerinin ışıklarının aydınlığıydılar;
ve kimi ölümler fakat mazlumdular
onlar sanki hep yokmuşlardı; başından beri yaşamın ölmüştüler
kocaman bir yeraltı süpürgesi onların teninin kırıntılarını süpürürdü
ve dökerdi dipsiz kuyulara
bu süpürme ve dökmeler doğasıydı tabiatın
ben her iki tür ölünün de adlarını senin için yazmışım burada

ben güzel bir yüz isterdim göğsüme yaslayayım ve öleyim
böyle olmadı ancak ve olmayacak
yaşamın eli çok daha sıkıdır
"Hafız"ın yaşamına ve ölümüne bak
"Hafız"ın nasıl yaşadığı nispidir
biz hiçbir zaman bilmeyiz "Hafız" nasıl öldü²
sanki ölümünün sıkılmış yumruğunu gizli bir gerek gibi kendisiyle götürmüştür

şimdi yollardan geçerken
benim aşağılarına süzülüğüm derin kuyulara bak

¹ Şairin ilk evliliğinden olan kızı

² Buradaki "hafız" iki anlamda kullanılmış; birincisi ezbere bilen diğeri ise şair Hafız'a gönderi olarak.

bu kuyuların döngülü ağızları var
bakınca gökten sanki onlar birer tefçi parmaklarının deldiği köhne bir tefdir
fakat bu kuyuların çeperleri ardında da tef çalarlar
Kürt tefleri
ben böyle gitmişim güneşi görmeye bu dünyadan
-köhne bir tef içinden çevremde tef çalarlarken-
benim için dünyanın anlamı yoktur
ben güzel bir yüz isterdim göğsüme yaslayayım ve öleyim
fakat olmadı
yaşamın eli çok daha sıkıdır
hissi bir insanın duyduğu acı bitimsizdir
ben bu ilk ve son usareyi de senin için yazmışım burada

ruhum gerçi yıkımın açığa vurulmasıdır
zihnim fakat en şaşılası şeydir
benim için bu şeyleri söylemek her gün biraz daha zorlaşmış hep
ben tüm bu çağların hafızı değilim **
ancak ölsün de hiçbir şey sekmez aklımdan
bir ömür geçmiş ve gelmeyecek yalnız olan benim değil herkesin ömrü
ben âlemin ve âdemin anılarını döngü içinde ekmişim bahçeye
o döngü bahçede benim hayatımın hissini ürünüydü
ağaç dalından düşen her meyve döngüye düşer
yinelenir döngüde
yinelenme ve ara, yinelenme ve döngü, döngülerin yinelenmesi aralar arasında
benim hayatımın hissini ürünüydü
ben bu döngüsel bakışları da senin için yazmışım burada
şimdi daha da yaklaş ve, benden al bahçe kapısının anahtarını
o bahçenin yolunu anahtar üzerinde senin için yazmışım burada
ben yıllardır senden ayrı düşmüşüm
ve uyumaya gidiyorum
ben perdeyi çektim bir kenara
şimdi sen rahat rahat kelebeksi dolaş bahçede
ben keleklerin kanatlarını da yeni renklerle senin için yazmışım burada

Birinci yazılış: Ekim 1990
Son yazılış : Eylül 1993

tef

Aydın Ağdaşlı'ya

sen çal tefi! çal! çal! ayın altında teflemek bu yarı gecede, tefaylarının gecesi
hayların hel-helenin yengili haykırışının ruhu bu kopan kasırgadadır
evet, tefle! tatlı hadiselerde haykırışın parıltısı, Ferhat isteyen teflemedir
tefle sen tefi! geleceğin kasırgası çünkü o döngünün hakikatinden kopmuş, kopmaktadır hep öyle olsundur
örgülü tefte tef, ürkmüş ayda ay, tefle n'olursun! ruhunu göklerin tefle, benim ruhumun tefin tefle!
gece görmeyecek bundan böyle suskunun yüzünü
ben bu fırtınalı geceden sonra
yüz bin yıla değin uyumam
tefle sen geceyi! yüz bin tefin teflemesini tefle
ayışığını
benim tinimle tefle! bırakma sen tefini, seni bu anların lezzetine yemin ederim, bırakma sen tefini!

ey ruhun kürdü!
uzun saçlı!
süzgün gözlü!
tansıklara uzanmış kaşları heveslere yol!
haşhaş gözlü!
güneş dudaklı!
bin ateşin hırsız, ey Kaf! ey kahkahası altın yangısında kor bakırın, tenimin tefteftefinin tandırın tefle, bırakma sen tefini!

tef gezegenleri
kırlangıç bahçelerinde vuruyorlar
teftetefteftetef
bu kalemden
gözün gibi
kan damlıyor
teftetefteftetef

bir kadın ki çelik kıyılarında koşardı haykırdı
tanrı, tanrı, tanrı sen neden Tahranın gökyüzünü unutmuşsun?
tef bağışladı dolunayın altın yüzün kadına

teftetefteftetef
teftetefteftetef
teftetefteftetef

sevdam benim!
ey gökyüzüm!
ruhun erdişisi!
turunç gizi!
haşhaş gözlü
tenimin tefteftefinin tandırın tefle
ey ruhun Kürdü!
Kerkük'ü kendi haykırışının görkeminde vur
Kaf dağlarına!
teftetefteftetef
teftetefteftetef
simurgcan, tefle! Elburz tefin tefle! taş ruhların definesin uyandır, uyandır Elburzu!
teftetefteftetef
teftetefteftetef
uyku atalarının taşlaşmış ruhların uyandır sen!
simurgcan!
çoştur hayda!
teftetefteftetef
teftetefteftetef
teftetefteftetefteftetefteftetef

yakutsu çöllerde
teftetefken çalan
doğun bana, ve benim omuzlarıma
ey döşleri tefin!

tefteftefir çalan
erguvanın parmakları
bir avuç
ıtır balla
tefteftefir
tefteftefir çalan
ben kıyıyım
dalgalar
tefteftefir vuran
ben toprağım
toynaklarsa
tefteftefir vuran

Konya'nın kadim ruhu toprakta, yanmaktadır, toprağın omuzlarında Konya, erguvan ve lale olmuş açmıştır
tefteftefir çalan
Konya'ya
ah! gencim benim
Urmuyalım
ey ruhu dem tutmanın
tefteftefir vuran
Mevlana'ya

şen şakrak yaylalara yazmıştır
Tebriz,
Şems'i
ey Urmuyalı!
ey ilk dillerin genç Babil'i
Konya'nın kadim ruhu toprakta, yanmaktadır, toprağın omuzlarında Konya, erguvan ve lale olmuş açmıştır
tefteftefir vuran
Konya'ya

rüzgar Savalan düşünden yandan vurur ve Med kavimlerinin yerleştiği göle dökülür
tefteftefir vuran
bir güneş göz kırpar erkenci Sehend'den, bekleyen Med zirvelerine, Elvend'e
eski doğuların Zerdüş'tür aramızda
tefteftefir vuran
damlarımıza

deve sütü
damında öğlenin
şarap şathi¹
dil boy bosunda
tefteftefir vuran
damlarımızda zambak denizleridir
gecelemekte
tefteftefir vuran
hedeflere
tefteftefir vuran
tefteftefir
teftefir
tefteftefir vuran

ah ey genç! öpeyim seni izin ver bana!
o gırtlak
öpülmelidir
ey erguvan!
ah ey civan!
bal yumruğu!
balla ıtır!
öpülmeli!
ah ey gırtlak!
ey erguvan!

¹ Şath: Ciddi bir hissi veya düşüncüyü mizahi bir eda ile anlatan şiir (F. Deveoğlu; Osmanlıca-Türkçe ansiklopedik Lügat)

tefayım benim yer çevresinde dönmekte
tef ardında
tamay
tamay
tamay
teftteftir vuran
gözyaşım balım!
çağlayanım!
şarap tortam
tef-ayım benim yer çevresinde dönmekte
tef-ayım benim
erdişim benim
hedef üzre!
hedef üzre!

çal sen tefi! çal çal! ayın altında teflemek bu yarı gecede, eski doğuların Zerdüş'tüdür aramızda
hayların hel-helenin yengili haykırışının ruhu bu kopan kasırgadadır
tef-ayım benim yer çevresinde dönmekte
nur tefleri, baş yıldızlarının aylası
boyunların şaşırma göklerinden
şakrak omuzlarından görünmelerin
baş fırlıyor
baş sığıyor
başı
tef vurmakta
tefi
baş vurmakta
teftteftin kılıçlarıdır halkın boyunlarını
kökten vurur
baş vurmakta
tef vurmakta
ah ey gencim!
ey erguvan!
ah o gırtlak
öpülmeli!
öpülmeli!
baş vurursun!
teftteftin kılıçlarıdır halkın boyunlarını
kökten vurur
tef vurursun?
baş vurursun?

başsız kızıl başkaldıran
tansıkların asileri, uzak yolda
şaşıma alkımının teftteftidir ki vuruyor
kendisiyle götürmekte
yelin geçtiği yollarda, binlerce yıldız da
teftteftidir ki vuruyor
haykırmakta
baş gezegenleridir şimdi işte yıldızlar
tefin yolu yordamıdır bu tazelik akışı, teftteftir vuruyor, yağıyor
tef kadifedir ki örtmüştür
büyüsüyle
sevdalı hayran gezegenleri

kurbanın olam, ey deli tef, ey deli tef, deli teft, eyyyyyy...
kurbanın olam, ey deli tef, eyyyy....
kurbanın olam, ey deli tef, ey deli tef, deli teft, eyyyyyy...
eyyyy....
eyyyy....
kurbanın olam, ey deli tef eyyyy....
eyyyy....

21-29 Mart 1990

gezinti ve dönüş

siyah ve beyaz tavşan sürüleriyle gelirdi yanıma
sabahın yumuşacık boğazında küçücük güvercininin sesiyle sökende tan gelirdi yanıma
endami kınından çekilmiş bir hançer gelirdi yanıma
uykusu gelsin uyumamış olsun yeryüzünde neredeyse o gelirdi yanıma
sonraki saatin ertesiydi
kıyamet günlerinin dünleriydi
gelecekte yüz binlerce ışık yılıydı gelirdi yanıma
dünyanın dişiliğinin yansıması gibi batının ay ışımada ya doğunun gelirdi yanıma
bellek kentleri gibi Hive, Belh ya Semerkant Rey, Şuş, Pars, Buhara gelirdi yanıma
yanaklarımdan gözyaşlarım gibi inerti
uyurdu göğsümde uyanınca ve çıkınca kapıdan başka bir gece gelirdi yanıma
bağrının sıcak ıtıryla topuklarının hilaliyle ve omuzlarının dolunay pençeleriyle uzun ve yakıcı kuğusuyla
boynunun gelirdi yanıma
çılğın dört dudağın halvetinde yaşardı benimle gözleriyle öldürdü benimle fakat gelirdi yanıma
parmakları kalemlerimdi
yanıma gelince ince ve pürüzsüz parmaklarını bıraktı yangılı ellerime
yaz! derdi yaz! yine yaz odunumdan alevimden ya külümden yaz!
sonra giderdi güzelliğin serilmesi gecenin ya gündüzün sisli havasında dolaşırdı
ve dünyanın gözünü çevirirdi şaşkına dirseklerinin, bileklerinin ve kulaklarının bindallı ışıklarıyla
ve ağızıyla dünyayı bir öpücük gibi bağışlardı yoksullara
gider dolaşırdı dolaşır dururdu yine gelirdi yanıma
binlerce mıknaş saat dolaşır ve atardı ve haber verirdi dizlerinden, yollarından
gelince
o
yanıma

Ekim 1990

ağıt

ki bakar ay aya
neden?
bana bakmaz hiğbiri
neden?

ki boylu boynunda güneşin kesik başın tutar ne hoş bakar bu cihana neden?
bana hiçbir zaman bakmaz
ah
neden?

ki kainatı serpmiştir koynunun yücesinden her merde namerde neden?
bana hiçbir zaman bakmaz
ah
neden?
ki dudaklarının suskusunda yeryüzünün tüm gizemleri gizlidir neden?
bana hiçbir zaman bakmaz
ah
neden?

ki önünden geçer aynanın su,
ah
neden?
ki derin bir korku hançerinin ucu göğsümde kalmıştır ne denli keskin keser beni bu gam neden?
ki bakar ay aya
neden?
bana bakmaz hiğbiri
neden?
neden bana bakmaz hiçbir zaman
ah
neden?

ki önünden geçer aynanın su,
ah
neden?
1992 –Tahran

Tahran'da göz

ilkın tuhaf bir fısıltı başladı rüzgarda ve yeşil genç görünen yapraklarda
sonra hasta hapşırıklar duyuldu caddelerin sevinçli çocuklarından kaç gün sonrasında düştüler
yataklara

böylesi halkın bakışlarının nitelenmesi mziğın sevdalı zihnine sığar bir tek
rüzgar estiğinde parkta emekli ihtiyarların zayıf gözlerinde derin gözyaşlarını döndürdü
yanaklarına sanki sonsuz bir hüzün yağmıştı

koşuşturdu kadınlar çalkalandı sıra titriyorlardı
rüzgarda gözsz ve de ıslak yeşil genç görünen yapraklar seyrediyorlardı onları
ve bölük pörçük ve, kuralsız kekeme bir dille teselli ediyorlardı onları

ıssız sokaklarda genç sevdalı kadınlar aşıklarının çıplak bağırlarına yaslandılar:
- ansızın soğudu! ben üşüyorum! sen üşmyor musun? üşüyorum ben! sen üşm?... –

- hayır! sımsıcağım hâlâ! ateşliyim! ateşli öpcklerinle sımsıcağım hala hala..–
sonra utanmaz bir karga göründü ufuklarda kırlangıçlara bıçak çaktı

çukur çekiciyle gagasının havanın yollarını karıştırdı
haykırdı: yanık hava mevsimi gelmekte kralınız benim!¹

geceyle başladı dalların talanı
sanki bitmeyecekti

yağmur ve rüzgarın parıltısında döküyordu elektrik direkleri altına
binlerce bin ufak alaca ıslak tarazi gözü yere indi göklerden
şemsiyesiz çıplak kafalı adamlar, kafalarına gazete tutarak gidiyorlardı

gece, cadde arklarını aydın bir kuzeyden dünyanın güneylerine sürüyordu
ve ertesi sabah doluydu dünya sokakları

ve mevsimin taze esrar kokusu geliyordu yaprak tekkelerinden
tuhaf bir öğlen uykusu? çaldı çırpıtı dünyayı

hüzünlü bir saatte ölüm arkına dalıyordu gzs örselenmiş ihtiyarın bastonunun ucu

ve ertesi gün Dereke'de²

genç bir kadın üzerine ölüm şenliğinin rengi daha yeni ışımış güneşi gösterdiğinde, ağılıyordum ben
alışık değıldim ben bu denli çok dünyanın ölümlerine

güneş bin bir yandan açıdan geliyordu
ve yaprak yüklü kocaman gemiyi Elburz kıyısının kayalarından gözümün sularına atıyordu
gözümün denizleri kan ağılıyordu yaprakların rengiyle

[ey mevsim, dş evlerinde başkaldırı mevsimi, ey dş, su mevsimlerinde başkaldırı dş!
ey dökülmüş sarı yapraklar omuzlarıma yokken ben!]

ağılıyordum ben

- anlamaksızın bu denli çok boşunaliğın yığınından ve abartısından oylumların -

sevdalı tavus kuşları benim kesik başla dalgalarda bırakılmış gidiyorlardı

ve gizli bir gökten alaca bir papağangüneşi öyknyordu.

ağılıyordum ben

- anlamaksızın bu denli çok.....

kimdir, kimdir kıyıdan gelir yalnız hummalı avare?

bu şamanın kadını? bu ozanın yastığına baş koyan?

hayır! hayır!

sevdanın ölüm üstlğn örtün bu genç yaprağın kametine!

gmn!

cenazenin toprağın serpin yele suya

alışık değıldim ben bu denli çok dünyanın ölümlerine

- anlamaksızın bu denli çok.....

¹ Şair Mehdi Ehevan Salis'in "gz, mevsimlerin kralı" adlı şiirine gönderi

² Toçal dağlarının eteklerinin başladığı tahranın kuzeyinde bir sayfiye

şorra

dün ne de aşkıttım
senin gözlerinin neşeli çocuğuydum
sen dikelmiş durmadan haykırıyorken
ben seviyorum ben seviyorum ben seviyorum
sonrasında oturmuş konuşmuyordun hiç
sadece bakışlarının bademinden sevinçli kıyılarından güneş ışıyordu
omuzlarının altından bir çift etten göz bakıyordu bana çırılçıplak
ve kapıyordu gözlerimi
ki lezzetim beni sokaklarının kollarına götürsün
akasya kokusu yosun dokunuşu çılgin suların derinlerinde
ve
yakamozlu gecelerde dalgalar gibi ağmak
ve dönüş ve, balıksı omurga
ve senden yontulmanın tuzlu ıtırı, alevlenirken dizlerimle kalbim arasında kaynar bir karmaşa
yeşile benzer bir at ki bir yıldızdan o boşaltan susku baştan başa
ve ben, aman aman ki bitmesin dünya
ve sonsuza değin dönsün felek
işte senin gibi ki bir işbuda billurlaşıyordu
dün ne kadar aşkıttım
her zamandan ve bu günden de sevdalı
gizem abecesine benzer bir adam ki su kovalarıyla gün ortasında meydanda cemaat önünde cemaat boy aptesti
alıyordu

ve tüm caddelerden halk saldırıyordu
onun göğsünün kocaman papağanını aynada doğursunlar diye
şorra şerayi şaari şehuraaa şorra şerayi şaari şehuraaa
dün ben ne de
daha sevdalı işbu....
işte senin gibi ki bir iş....
şorrrrrraaa

1992- Oxford

heh!

biz hep yeni mezarlar yaratırız fakat
benim kalbime bak ki mezarları toprakta elenen köhne mezarlıkların rehinesidir
zaman cihana sapan koşmuş
ve ansızın biri yoldan varır diğer bin yıl
ve mezara bir taş bir ad bir tavan bir san artırır
ve önünde onun el pençe divan bakar taş ağılar benim aynım
kalbimin tefi o mezardan dansa kalkacak elbet
helem helem hele lem lem heley helhele hel hel
ve benim yerli dilimle ve gözümle gözyaşı döker
bu dilde bu iki gözle ağlamanın asaleti var çünkü
helem helem hele lem lem heley helhele hel hel
ve geçdi, bu gece geçdi, kim idi, gülüm, bülbülüdür
veya ki bir gül idi, gül, heley helhele gelgel
yapış qolumdan eğer kéflisen gülüm, sen eğer?
helem helem hele lem lem, yapış elimden eğer!
ve ansızın biri yoldan varır benim aynım:
qaval çalan, oxuyan, baxçalarda dağ eteğinde
bağın dibinde senin eksini tapanda, o eksi, basanda bağırıma gizlin
dilim! dilim! "diyen" éy heyif ölmüşem yazığam!
gözel dilim, néce bağırimda yandı, lap, küle döndü¹ benim aynım benim aynım!"
zaman cihani koşmuş ay sapana
zaman cihani koşmuş ay sapana
yapış qolumdan eğer kéflisen, gülüm, sen eğer!
qucaqladım: "ne güzelsen!" dedi: "deme men ölüm!"
dédim: "ne sende ölüm var, ne vardı mende bülüm!"
ve ağladı
qan ağladı
"elekdî gözlerin, ay gül, qızıl gine elenir!"
senin bu yaşlarınla canım qana belenir!"
dedi: "deme men ölüm!"
dedi: "deme men ölüm!"²

dédim: "yapış!
yapış qolumdan eğer kéflisen, gülüm, sen eğer benim aynım?"
helem helem hele lem lem heley helhele hel hel
helem
hele
heh

bu çengi Rudeki çalsın!
Beluçun oğlu da gelsin, o nazlı qıçkıyı çalsın
tarın da "Şehriyar" alsın, benim yanımda otursun
ve "hac Sadiq" qavalıyla, beraberimde otursun
ve Paveh, Zabüle gétsin, ve Belx Tebrize gelsin
ve çal qaval sesi qalxsın, ve çal qaval sesi çalsın
ve onda men diyerem: "heh! helem helem hele helhel
ve indi men diyen oldu
ve indi men diyen oldu
çalanlarım mene baxsın
bağın dibinde o eksi basanda bağırıma gizlin
ve indi men diyen oldu
qan ağladıq hamımız
qan ağladıq
kalbimin tefi o mezardan dansa kalkacak elbet
kalbimin tefi o mezardan

¹ Azerice. Ve geçti, bu gece geçti, kimdi, Bülbül idi. Veya ki bir gül idi, gül, .helay helhele gelgel, tut kolumdan sarhoşsan eğer, helem helem hele lem lem, tut elimden eğer. tef çalan, şarkı söyleyen, bahçelerde, dağ eteğinde, bağın sonunda senin resmini bulduğunda, o resmi bağına bastırduğunda gizlice, "dilim, dilim," diyerek yazık olmuşum, yazığım, güzel dilim, nasıl da yandı bağırimda, kül oldu,...

² kucakladım, "Ne güzelsin" dedi, "yapma! Ölümü gör", "Sende ölüm yoktu ne vardı bende bileyim", ve ağladı, kan ağladı, elektî gözlerin ay gül, altın yine elenir, senin bu gözyaşınla ruhum kana belenir."

ve sen dinle bu *torpağı* bin yıl!
bin yıl! *çalqının* sesi bu yıkımdan

dibinde bahçenin biri senin yüzünün eski resmini bastı bağrına
aynım!

ve ağladı hüngür hüngür ağladı benim

bin yıl!

helem

hele

heh

dedem dedem dede Qorgud dédik dédik hamımız

ve el ele el elele ele vérdik

ve yolların hamısın bağladıq bin yıl!

hamımız qan ağladıq hamımız bin yıl!

helem

hele

heh

he men

Rıza Beraheni, 1992 Tahran

kırık

boşa gitti boşa o güzelim uğursuz güz
dünyamıza yağdı bin bir bin bir gecesi rüsvalığın

bir kadın buruşturdu açtı pencereyi attı
gerçi bakışlarının güneşinin dokuduğu bin altın işlemeli halı yabancı bahçelerde

fakat bizim göğüs turuncumuzu¹ nasıl da yarıda bıraktı ayaklar altına
nasıl da yarıda bıraktı
alem ve ademin gözünden nasıl da çabuk düştük!

nasıl da hüzünlü kırılmadır tozlu cam ardından katıksız suretin senin
işte ışığın bu uğursuz kırılması o başka yansımalarda sürmekte
düt ağacı alanların o göksü güvenceli şemsiyesi kırılmıştır
hapsinin sürahisinden mey saçılmıyor
ve şarkıcı "Dilkeş"²in² kahrı gençliğin eski plağından bölük pörçük geliyor
ve bir kırık se-tar³ yanında çöp kovasının oturmuştur

boşa gitti boşa o güzelim uğursuz güz
dünyamıza yağdı bin bir bin bir gecesi rüsvalığın

¹ Turunç: Azerbaycan halısında bir motif ismidir.

² Dilkeş: 1950-60'lı yıllarda zirvede olan İran'ın ünlü kadın şarkıcısı. Gönül çeken, hoş anlamında. Musikide bir makam.

³ Se-tar: Bir çalgı aleti.

kelebeklere

yeşil servilerinin saraylarından geçerdı gecem gündüzüm benim geçmişin ve geleceğın canından geçmiş kelebekleri
aylarımı göklerden mevsimlerden ve sevdalı çardaklardan çalan haramiler şimdi teslim olmadalar
işte bakın! ben genç timsahların sürüsüyle yan yana yüzmedeyim
okyanus balıklarının pullarının feneri görüş alanımdadır
binlerce bin köpek balığının semah otlağında alemin kızıl su burgaçlarını oynatırım
ve alabalık merdivenleri gözlerimden hep güzel yolcuları yeni keşiflerimin galaksilerine getirirler
göksel yarasalar bitimsiz zaman zifirisinde dönmedeler
fakat ben yeni bir gök yaratmışım genç güneşlerin aşkından
gizilim olmayacak göklerden gözlerim görmüştür çünkü tümünü
bulut kıyısından ikiye yarılmış bir ay geçer sapsız bir Zülfükar¹ gibi
gözlerim görmüş tümünü görmüştür
aylarımı göklerden mevsimlerden ve sevdalı çardaklardan çalan haramiler şimdi teslim olmadalar

yeşil servilerinin saraylarından geçerdı gecem gündüzüm benim geçmişin ve geleceğın canından geçmiş kelebekleri
insanların gözünden, bir gün yahut da o Rum tanrısı gibi saklanacağım
yahut da vatandaşım Şems² gibi kuşkulu gizemli ve küstah bir kavgada öleceğim
açık gözlerle durun bakaduranların safında: genç timsahların sürüsüyle yan yana yüzmedeyim
gözlerim görmüş tümünü görmüştür.

Nisan 1991, Tahran

¹ Zülfükar: Hazreti Ali'nin çatal kılıcı.

² Şems: Tebrizli Şems'e gönderi. Şair kendisi de Tebrizlidir.

**istenmeyen
persona non grata**

tırmalanmış başlığı ile muz senin ağzına fırlarken
yel neresinden eser dünyanın
ve pencere hangi gökyüzüne geçer kendinden
ne zamanki yine olmak olur
ve ağız kendiliğinden fırlar havaya kendi dişiliğine dökülsün diye
galaksiler
pencereli dölyatağı benden geçen kuyruklu yıldızdır
ve ayaklanan etlere sokulmuştur on parmak
dizlerinin üstüne eğilmişken
ve senden istenmeyen biri damlamıştır bahçe servine
dilekten alıkonulurken ben
ve lezzetim işte bu sözcüklerdir dilekten alıkonulurken ben diyen
yel neresinden eser dünyanın ki ben tüm cihana namahremim?
çünkü kimsenin kulakları bunları duymaya hazır değil
dünyanın kulakları doğal pamuk tarlasıdır çünkü
kimse benim lezzetime açık değil
sen bile sen ki bana tüm sırlarını söyleyebileceğini söylüyorsun
ve soruyorum hangi sır? işte bu tür söylemektir sır
ve yine soruyorum ben senin yanında senin içinde miyim ha?
ve ne söylediğim apaçık ortadadır
ama tüm bunlar ki söyleyemiyorum ve söylememekle söylenmemelerini
söylüyorum
benden dünyaya akıyor
sonsuzluğa yuvarlanmış senin iki gözün gibi
başını eğmişken bir yana ve öpüyorsun
ve benim bu söylemediklerimi duyuyorsun
o ağızla ki galaksileri dişilik kuyularında yutar kapalı gözlerle
hâzâ elif okyanus heybetinde

ve muz yaralı başlığıyla baktı pencereden dışına güneşin
ve çamları gördü
delirmiş dalgaların yalpayan gidişini gördü
kelebekleri gördü
bıyıklarını ıtır soluklaştırmış kehribar gözlü o deli
adamı gördü
denizin özet ve sade kayalara şamarını gördü
simurgları semenderleri gördü
ve üzgündü
bu ilkbaharda bile ki yeşilde senin ıslak gözlerinle buluşurdu
ve yaralı muz o alaca bedia peşindeydi ki merkezden çevreye açardı
ey söylenmelik!
hâzâ elif okyanus heybetinde

tüm dünyanın namahremi olmak söylenmesi gerekeni söylememek
-lezzetli parmaklarını yaladığım zaman gibi-
ve senin senlemenden uzak uzak olmak
ve adıyla kaygılandırmak gonca dudakları
ama söylemek istemedim
Çinli şair acıyor diyordu fakat tanrım! ne de uğursuz hazzı var!
keşke senin gözlerini de görseydim diyordu
ve kehribar gözlü deli adam kabarmış bir göl düzleminde uyuyordu
ve lezzetli anılarını ürkmüş balıkların gözünden saklıyordu
ve ondan sonra keşke ensesindeki gözleri senin gözlerini de
görseydim derinden açıyordu

madem ki kimseye lezzetim açık değil
gizli gelmiş idim ya gizli de giderim
sen söyle desen bile söylemem
yalnız bu kapalı yumruk miraca yükselecek

ve tüm bu güzel dudaklar dudaklarımda iki parmak aralıkta
kulak arkalarını öpüyorum

yitik köpekler bizim düşlerimizde altta bizi altlayanlar
o ufacık dilciğin duyarlısı sokakta soluk soluğa
şimşegin çıplaklığından bir kılıç yangılı yarıklarda ki kör uçurumlarda çakışıyordu
-bunu çıplak söylemek olası iken onun pürüzsüz sözlerinden dilimin uçurumunu daha kısa mı tutmalıyım?-
ve muz bu masanın kurtulmuşluğundan eser masa esintimin halefi

ayaklanmış etlere girmiş on parmak yerine
ve bir kişi solusun: özgürlük bizim sözümüzde gerek gözü götür ya da!

ve işte o mesafe parmakları ve çok çeperli yapısıyla bir kadın
Çin duvarı ardında bir laçın
ve yaralı başlığıyla muz Simurglar ve semenderlere açılan pencereden
ve çarpan şakaklar
[sanki biri ansızın bizim ensemizden öpmüş
ve sonraki sahneleri şimdi sen kendi yanında ayarla! ayarsızla ya da]
[istemeden bekler dururuz her kimsenin eli, karanlıkta arasın bizi, böyle
ve titriyoruz ve istiyoruz ve güzelliğin öte yanı sözcüklerin halvetini bize yağdırır
sonra öyküyü ince ince anlatır kulaklarına ve sen senin bu küfürlerin ne kadar güzeller!
yüzü yok sanırsın herifin ve Çinli şairin sözünü söylüyorsun şimdi sen diyorsun acıyor aman tanrım! ne de
uğursuz hazzı var!]

senin sırtına uzandım
koltuk altından patlayıcı ambarlarını tutuşturdum
kabarmış bir göl düzleminde yüzü koyun bir adam
ve uyumak istedim ama açık gözlerle
yağmurun neden yatay yağdığını bilmediğimiz yere gittik
altlamak
sanki bir bahar bizim toplamamızın sırtına uzanmıştır
ve düşlerini uçurumlara döküyor
ve havanın titreşimlerini yalıyor

ve dünyanın bebeği kokuyordun
dünya keleklerinin ıslak geçitleri baha suresinde
ve benim şimdiki karşımda açılmaya hevesli gibi göz kırpmaya sahnesi
ve uyku uyku uyku uyduktan sonra
özgür ciğerin hafif horlamaları kendiliğinden goncalaşmış bir ağızda
dört dudak bir olmuş yuvarlakça
ve hazzın iç organlarda sindirilme sesi [yumuşacık bir ırmak sevinçli ve çıplak sesiyle senden akıyor]
hazdan titreşimli kokularla gülüyorsun
ahunun boylu sırt kokusunu yeni rendelenmiş havuca döküyordun
ve Çinli şairin sözünü yineliyordun
ve görünürde ıssız olan sokakta yıllarca gidip gelmenin hatırı olan ufacık bir düğme
ve bazen dokunurdun parmağınla
ve uyku uyduktan sonra uyku
masalsı bir şairenin parmaklarına yeni damlamış düş gibi
ve kadınlar bohçalarıyla eski hamamların yolunda
ve hamamların kubbelerinin camları hazzın buharında boğuk boğuk boğulmuştu
yuvarlanmış göğüsten akik bir yüzük geçiyor
ve birisi tan öncesi duaya kalkmıştır
ve o yücelerden aşağı indiğinde
ve geriden sokulmaların hengamesi
kendiliğinden goncalaşmış o dudaklara çekirdeksiz bir hurma koyar
ki altlayanlar soluklasınlar özgürlük bizim gözlerimize gerek! gözü götür ya da!

öperken körelen kara gözlü adama bahşiş
biliyor bahşiş parası lezzetli küfürlerdir
sınırları yok eden küfürler
benimle senin sınırını ve onun onları ve bizim onlarımız
öpücük dolu bir bağır
göğsünde bir kör çılgınca haykırıyor onu
ve tirmalanmış başlığıyla muz senin ağızına fırlıyor
aman tanrım! ne de uğursuz hazzı var!
söylenmemişleri bu söylenmiş olanların ardında söylenmemiş bırakmak
ve istenmeyen arın kokusu ki dilin zulasında eser
tuhaf bir kelebek sanki sevgili kanatlarını Hazer'in derin sularından açar
şimdi insanoğlunun başlangıcından önce ıslak meralarda tanın atması
ve acı veriyor böylesi söylemek ve söylememek aman tanrım!

ey söylenmelik!
sadece geriden sokulmaların hengamesinden sonra
sen söyle desen bile söylememek

hâzâ elif okyanus heybetinde
ki kehribar gözlü deli adam gölün düzleminde kabarmış uyuyor

Eylül 1996

sanki uyku da aynı uyku değil

güneşten gölgeye atladığımda, gölgenin benim gölgem olmadığını gördüm
dönüşte
gördüm güneşin de aynı güneş olmadığını
güneş ve gölge sınırında
gördüm ki: beş yüz elli yıllık "enisol-dovle" çınarların çifti burgaç hızıyla dönüyor kadının çevresinde
ve kadın yapraklar ardından çığlık atıyor ve, "naggaşbaşı'nın süslemeleri" tabloları arkasından "Sagafi'nin" evinin
karabasanlarını kovsun diye kimse yok

yüz yıllık fayanslar altından su köstebekleri dışarı sızmışlar
ve düş ve ruh ve evham kitaplarından tırmanıyorlar
ve kuşlar yoktur
ve kadın yapraklar ardından çığlık atıyor
Şah'ı gördüm ki "Sahipkıranıye" sarayının dışında elini koymuş bir acuzenin titrek eline
ve hayranlıkla seyrediyor "Sagafi'nin beş yüz elli yıllık çınarların çiftini

saat saatlerin tümüdür saat saatlerin tümüdür saat saatlerin tümüdür
kaç bin yıl öncesinde ölmüş ihtiyar adamlar, sıraya girmişler el pençe divan, kaygılı ve çaresiz
beş yüz elli yıllık ibrişim halının sınırında
ve bu ibrişimden kare döngü biçimli havaya fıskırtıyor tüm renklerini
ve gören bir hava renklerden yağıyor

uykuyu anlattığımda görüyorum sanki uyku da aynı uyku değil
güneşten gölgeye atladığımda, gölgenin benim gölgem olmadığını gördüm
dönüşte
gördüm güneşin de aynı güneş olmadığını
gören gitmiştir saat saatlerin tümüdür görmekten sadece bir hava kalmıştır.
Haziran, 1992

pencereyi aç!

benim bu gözlerim gözlerinizden ne fayda görmüştür?
ölü bahçelerden yine ağlama sesi geliyordu
sonra dindi ağlama üşüdüm
pencereyi kapadığımda döndüm
ama kaygılı bir parmağın camdaki fiskesi yeniden geri getirdi beni
cam arkasından dışarı baktım
iki adamdı el işaretleri ile aç pencereyi diyorlardı
açtığımda gördüm ağır bir cenazeyi koydular avluya
gittiler kapadım pencereyi
şimdi bu cenaze ile hoş devranım var
artık bahçelerden ağlama sesi gelmiyor
bu benim kendi cenazemdir

Haziran, 1992

orada olacağım

sevdiğim ve saydığım şeylerin tümü andaç olarak kalırlar başka bir zamaneye
iki pencere iki taraça
gecenin gözlerine bir köprü çekmiştir binlerce bin ördeğin kanadı
kanat çırpma aralıklarında göze çarpan yıldızlar
ve rüzgar, garip bir rüzgar ki güneş, benim göğsüme akmakta ondan
kelebeklere binmiş çiçeklerin koşuşarak arıların tazelik kanadından geçtikleri bahçe çitleri
ve buna benzer şeyler ve kadınlar gibi ki coşku yollarını bizim için geçmişler

dosdoğrusu budur:

bu zamandan benim kalıntım bu siyah "kalıntı" sözcüğünden başka bir şey değildi
siz benden daha korkmaz olun
dünya yıldızlarını kadınlar arasında bölüştürün
benim zamanemde kadınların nasibi bir yıldızın sönüşleriydi sadece
varlığın hıdırsı anahtarını çocuklara verin
hoş kokulu güvercinlerin yanpirikliğini hep görürlerdi
kafes yapmayın:
muhabbet kuşu ve kanaryalar kendi kanatları ile gelsinler pencerenize
ne zaman ki dünya çiçek oldu
değişimler yaygınlaştı ve siz de bir gecede kanat çıkardınız
beni anımsayın
ben ki eski doğunun miraçlarının vurgunuydum
anımsayın beni genç gelinler bebeklerini doğurdıklarında
hazır olacağım yatak kıyılarında ve memnun bir gülümseme dalgasının doğumunda
ve tüm öpüşmelerde dudaklarım hazır olacak
zaman ne de hızlı geçmekte ölümün bin yıllık olmuştur
siz benim kırıp da geçtiğim köprüleriyapın yıkın ve geçin
ve beni öldüren kadınla sevecen olun
bu hoş cinayet arzulanırdı hep çünkü

yüz bin yıl geçse de siz yine
karanlıklar arasından çağırın beni
masanızın çevresinde hazır olacağım
bir pencere olarak ya perde yahut gülümsemesi bir bulutun korkmayın
patlamasından gırtlığının
alinyazısını dünyanın çünkü ve zamanın alinyazısını anımsayacağım
siz ilk rivayeti veya son rivayeti veya herhangi birini isteyin
korkmayın benim kanatlarım çünkü sizin düşleriniz türündendir
tutsağınız olayım diye kafes yapmayın
kafes uçmaya tecavüz etme korkusunun belirtisidir
beni oturtun pencere kenarlarına
sorun: olmuş olanlar ve olacaklar hakkında
okunmuş şeklinde okuyacağım

sizin aşklarınızın gırtlığı adına okuyacağım
korkmayın sorun:

Temmuz 1992

ah o birkaç saniye! Bustor Keaton!¹

eli beş yıl önce ben dünya pabuçlarıgiydiğimde
film şeridi gibi dönmeye başladı dünya belirsiz toz toprak dolu bir havada
ben, ben olmadan önceki sessiz film oyuncularını gibi koştum
onurla ve şaşılmalı bir hızla
elli beş yıl önce

sense aşk, sanki elli beş yıl birkaç saniye önce göç etmiştin “baki dünyaya”
bebeğini doğurmadan birkaç saniye önce anne ölür
ve bebek yaşar nasıl yaşamaksa
annesi oturtmadan onu dizlerine ve yanaklarından öpmeden yalamadan parmaklarını
bundan sonra, hep aynı şeyi söylerler: anne tıpkı senin gibiydi, bir elmanın yarısı
ve aşıkların resim albümünü gösterdiler bana
-ölü annenin resimlerini bin ay sonra can çekişirken sana gösterir gibi-
aşkın müsveddeleri o sevdalanmanın kendisinden habersiz

ah o birkaç saniye! Bustor Keaton!

Ekim 1991

¹ Bustor Keaton Amerikalı sinema yıldızı.

övgü

el çırpmaların senin göksü keklükleri uyandırır yersel olan benim için
nasıl el çırpayım benim ki elim yoktur?
çiçeklenekalsın dudaklarım ki senin yarı yüzünün yarım ayından her gece öper

iki gözüm sana feda olsun ki gözlerini düşlerinde görmüştür
sen neredesin bakayım yüzün bahçedir senin ki her sabah bin ışık penceresinden eser
ve omuzların senin orda öyle ak bulutlardır yücesinde böyle yüzünün tacı böyle güneş
nasıl el çırpayım benim ki elim yoktur?
nasıl el çırpayım benim ki elim yoktur?
nereye gidersin düşler kapanınca söyle bana ve biz hıçkırığa yüz koyunca, hıçkırık yüze, nereye?

ve arkandaki gölge bu benim şiiirimdir gecesinde nedir ki adımlarının ardından gelir
nasıl da ellerin var öpücük gibi!
ve seninle dolup taşınca toprak bak nasıl da vadidir oradan öpücük ve meltem omuz vurur

hangi el değilsin karıp katlamış seni ki böyle hoş görüntülüsün
öpücük gibi nasıl da yeşil parmakların vardır
gitme!
nereye gidersin düşler kapanınca söyle bana ve biz hıçkırığa yüz koyunca, hıçkırık yüze, nereye?

kal!
nasıl el çırpayım benim ki elim yoktur?

1991

bu yabancı güzel yerde

bugün öpücüklerini anımsadım
bu yabancı güzel yerde
ve saçlarının kısa kakülü kısa? uzun? ya ortadan ayrılmış? anımsamam!
ve ellerin
ve omuzların
ve gözlerinden o ışıltılı eğimi
kara bal rengi ve ela arası bir şey
cinsi olmayan tüm cinsiyetlerle birlikte anımsamam
bunlar benim belleğimin tümü değil
mesafelere bir işaretir
mesafelerin toplamı senin andaçlarındır yahut sizin? anımsamam
sen bir birey misin? yoksa bireylerin toplamı mı?
yahut baştan başa tesadüfi olan tüm işaretlerin bileşimisin tanıdığım sevgili yüzlerin tümünün?
anımsamam?
benim çocukluğum musun? ihtiyarlığım ya da? Ben
kadın olsaydım sen mi olurdu?
belirsiz, tüm bunlar kafamda bileşirlerdi ve senin coğrafyanın ardından ve sizin coğrafyanızın ardından gezerlerdi.
ama sanki eksik değildim dolup taşardım
ve benim yanımda yatmış olan seni götürürdüm görürdüm eski havzasında hafızamın
dahası bunlar benim belleğimin tümü değil
kuşbakışı bir manzarayım sanki başkaları uzaktan bakarlar bana hep
çevremde başkalarının gözlerinin taraçaları
bir caddeymişim sanki insanların geçmiş üstünden her gün her gece
insanlar benim için tanıdığım olduklarıdır
ben yerli bir ormanım insanların geceleri içinde uyurlardı
ve gündüzleri birbirlerini selamlarlardı
benim tüm dünya insanları ile işim yoktu
insanlar benim için tanıdığım olduklarıdır
benim insanlarım sensin, senler ormanıdır
bu yabancı güzel yerde! ne yapıyorum burda ben?
bugün öpücüklerini anımsadım
ortasından ayrılmış anımsamam

burada yanımda uyuyordun
fakat seni eski havzasında görürdüm hafızamın

bugün
göğsümün altından, gizli bir pencere açtı usulca bir el
bende seni uyandırdılar
(keşke seni bende hep uyandıraydılar)
ansızın senin düşlerinin kafesinde ardından parmaklıkların koca bir kuş gibi, dünyanın ormanını haykırırdım
ve ıslanırdım yumuşak saçlarının omuzlarıma yağmasıyla
düşlerin yağmasından beni koruyan şemsiyem yoktu
başına yağardı
(gördün değil mi bazen isteriz ki dünyanın en küçük alanında saklanalım
bir güvercin bir sihirbazın parmaklarının çeperinde saklanır gibi ve kalbi sürekli atar;
sonra çıplaklığın zirvesinde, açık yumruktan, kanat açar)
saklanmak istiyordum doğum yerinde senin
o küçük saklı doğum yerinde hiçten bir güvercin yapar

başına yağardı
uyuyordun burada yanımda benim
başka yere götürürdüm orada yanımda uyuyordun
sen bir birey misin? yoksa bireylerin toplamı mı? anımsamam!
cinsin nedir senin? nasıldır cinsiyetin? ipek misin yoksa bulut ötesi;
başına yağıyordu

uçan daireler
senden bana doğru uçuyorlardı o geçmişten bu şimdiye
varırlar mı bugün? ne zamana ya da? söyle!
susamışım

ne zaman yeşerir senin göksü testin?
ne zaman açarsın sofranı benim gibi aç birine?

burada tüm kadınlar dönüyorlar bir uyduda veya her neyse, tümü dönüyorlar
fakat ben ay isterim, ay, ay!
senin sıcak yüzünün selamı gibi, bulanıkları derinlerinden saçlarının ormanı gibi

sensizdir ruhum burada yanımda uyumuş olsan bile

bu yabancı güzel yerde
sensiz
ruhum

adsız nefer mezarı gibi boştu boş ve tantanalı
yabancıların saygı gösterisi neye yarar?
kendi tanrılarını bana kurban etsinler diyelim!
ne faydası var?
ölürdüm
ne yaptığımı gör istiyordum
sanki gizli bir mikrofon ruhumda benim senin adını durmadan fısıldıyordu
ruhum bu trenlerden ve uçaklardan ve gemilerden insin istiyordum
omuzlarıma otursunlar

beni saklasınlar senin doğum yerinde
tüm insanları görürdüm sensiz fakat kimse görmezdi beni
dünya duraklarında yalnızdım
rüzgarlarda, dünyanın kitapları açılıp kapanıyorlardı birisi okuyordu onu
ben hiçbir şey okumuyordum ve kimse okumuyordu beni
metrolarda herkes okuyordu, gidiyordu, geliyordu ve okuyordu
ben bunların ortasında yalnız kalırdım
ve mikrofon senin adını çağırırdı ruhumda
ve hiçbir şeyi benim değildi dünyanın
yabancıların saygı göstermesi neye yarar?
kendi tanrılarını bana kurban etsinler diyelim!
ne faydası var?
sen uyuyor olsan ve senler uyuyor olsalar

her şeyin bir kuralı var
aşktan başka
ve aşk sanki sonsuza değin kuralsızdır

tren raylarının ötesinde duruyordun
galaksiler ötesindeki gözlerle
göğüste çapraz olmuş kollarla
ve çanta bavul bankta
aramızdan tüm dünya geçerci
düzenli ve kurallı orman gibi
dünya karışsın isterdim
dünya gökdeleninden aşağı atlamak isterdim
ve mikrofon durmadan senin adını söylerdi
ve ötüyordu tren rayları ve tekerlekleri uçakların
buruşturulmuş tenler kompartımanlarda sanki başka küreden
gelmişler gibi yabancıydılar
dünya buysa demek istiyordum yok olsun daha iyi ve sen ve senlerin o ormanı kalsın bana sadece

ve mikrofon senin adını veya adlarını senin çağırıyordu durmadan

işte o zaman son muhasebede
bir el gizli pencereyi usulca kapadı
ve sustu mikrofon
ben
senin gökyüzünden aşağı atladım
yahut gökyüzü atladı ve ben o yukarılarda yalnız kaldım

bu yabancı güzel yerde

o denli geçmişe götürmüştüm ki seni sanki hiç tanıımıyordum

her şeyin bir kuralı var
aşktan başka

ve aşk, sanki sonsuza değin kuralsızdır

Oxford, İngiltere, 9-11 Şubat 1992

görüşmeden sonra

gece karları yapraklarla güneşle beraber yedik
hatırlar mısın?

atlarla otlakların düşüne gittik
hatırlar mısın?

ellerin de var mıymış senin? diye sordum

- anımsamam

"baharın nazlı on parmağı vardır" dedim
mahulya¹ renkli gözlerinden efsane saçılıyor
o gözler: benim-göğsümün-havası-Buda-yı-gördü?
hatırlar mısın?

- hayır hatırlamam

ve sonra
eski bir kilimde tanrıyı uyuyakaldım

1993

¹ Mahulya: malihulya, melankoli, karasevda

döner bakış

ne zaman saçlarımı kaşlarımın üstünden kenara atsam orada oturmuşsun
yapraklar üstünde ve Dereke'de ve rüzgar esiyor ve kar yağıyor ve ben yokum
her gün Emirabad çiçeğisinden bir dal çiçek alırdım bir dal sadece
-fakat ne göz ha! bir çift hurma sanki -
ve saçlarımı kaşlarımın üstünden bir kenara atarım orada oturmuşsun
sigara içerim gülersin her gün bir dal çiçek
işte o zaman çocukluk yıllarımı anımsarım
ve Tebriz'in kış aylarında
babamın ceketini palto yerine giydim
ve mavi gözlü kardeşimle kar tünelinden okula kadar koşardık
ve ağlardım çünkü "bu yaramazın yeşil gözlerinde bir halka gözyaşı var" derlerdi
-fakat ne göz ha! bir çift hurma sanki-
ve mavi gözlü kardeşimle bazen Tebriz'in Saat Meydanı'ndaki idamlıları seyre giderdim
ve sabah erken kar, idamlı adamların başlarına usulca otururdu ve kaşları üstüne
kadınlar başlarında çarşafı hepsi ağlardı meydanın saati dünya zamanını bildirirdi
ben mavi gözlü kardeşimle okula kadar koşardım
-bu yaramazın yeşil gözlerinde hep bir halka gözyaşı var-
-fakat ne göz ha! bir çift hurma sanki-

yaşamımda benim, güneşin cılız bir yeri var
yazık! sade olmamak beni acı kılmıştır yoksa söyledim gülerdiniz
ağlayasım tuttuğunda o arkalara giderim hemen soğan soyarım anlamasınlar diye
işte o zaman, saçlarımı kaşlarımın üstünden bir kenara atarım orada oturmuşsun
sigara içerim gülersin her gün bir çiçek tas tamına üç yıl her gün
gece, benim fonum değil gece, filmimin kahramanıdır
ve çiçekçi ki saçları ışığın altında mavi-mora çalardı bir gün: "neden bırakmıyorsun?" dedi
"daha anlamıyorum neden sevdalanmak insanın doğasaldır" dedim ve belki de insan doğasından öte
fakat yaşamımda benim, güneşin cılız bir yeri var
- bu yaramazın yeşil gözlerinde hep bir halka gözyaşı var-
ve saçlarımı.... kenara atarım orada oturmuşsun

çiçeği eline verirdim gülerdin
- büyükannem tesadüfen senden hoşlanır bu senin sorunun değil benim sorunum, annemdir-
ve gülüyorsun
- fakat beni seviyorsan anne de kim olur?-
- senin gözlerinden korkar-
- gözdür bu pabuç değil ki atayım ve sonra çarşıdan yeni bir çift alıp giyeyim-
- hayır, o "yeni bir göz giymelidir, gözyaşsız" diyor-
- dedim ya yaşamımda benim, güneşin cılız bir yeri var ve gözyaşlarını kurutmaz-

ne zaman saçlarımı kaşlarımın üstünden bir kenara atsam orada oturmuşsun
Simin ve Mehri ve çiçekler ve senin resimlerin gülüyorlar
ve ellerin titriyor
tebrikler Mehri ve Simin ve sen? dudak ısırırsın
- hayır! o gözler bizim soyadımızla uyumaz tuhaftırlar
yeni bakış giyinmeli onun bakışı.....-
Simin ki sıkılmıştır:"keşke çiçek getirmeseymişiz!" diyor
Mehri: "çiçek? çiçek? çiçek değersizdir!" diyor "fakat al götür"
ve ben! sokakta Simin'in elinden çiçekleri alıyorum
ve Mehri? gözlerime sessizce dalıyor ve sonra haykırıyor:
"bu gözlerin kusuru yok ki!"
ve ben oturuyorum ve Şah gidiyor ve Devrim geliyor
coğrafya kalkıyor ve uykunun ruhunu istila ediyor
ve savaş, yakan şarapnel genç ruhların derinlerinde kalıyor
ve Bolşevizmin cenazesi binlerce el oynatmalar sonunda ve ayrılıklar, taşıyor
- çocuğun adı neydi dedin? Sohrab? İsfendiyar? ve kaç yaşındalar?.....
- kocaman
- kim söylemiş bu yıllar geçmiş?
- saçlarımı kaşlarımın üstünden bir kenara atıyorum orada oturmuşsun ve ben yokum

ve soruyorsun: "saçların nerde?"

- çocuğun adı neydi dedin? ve kaç yaşında?-
-belki bin yıl! bilmiyorum saçlarına ne oldu?
coğrafya kalkıyor ve uykunun ruhunu istila ediyor
-ve senin çocukların! nerde onlar? ne oldu saçların?-
ben mavi gözlü kardeşimle bazen idamlıların seyrine giderdim
kadınlar başlarında çarşaflarıyla hepsi ağladı
ve bazen kar tünelinden okula kadar koşardım
ve ağladım
- bu yaramazın yeşil gözlerinde hep bir halka gözyaşı var-

ne zaman saçlarımı kaşlarımın üstünden bir kenara atsam orada oturmuşsun yapraklar üstünde
ve Dereke'de ve rüzgar esiyor ve kar yağıyor ve ben yokum
- fakat ne göz ha! bir çift hurma sanki
sigara içiyorum gülüyorsun her gün bir dal çiçek
- ve ne oldu saçlarına?-.....- bir kenara atıyorum

Tahran 1994

şimdi görüyorum

- ben asla bu kuşları tanımam
- biliyorum onlar hep vardılar bedeninin duyumsamasından büyük paydılar
senin bedeninde bir kadından tüm yaşamında tanıdığın bir kadına doğru üretilmiş bir kadın gibi
sende bir kadın üretildi
bu kadın tüm yaşamınca tanıdığın tek tek kadınlardan farklıdır
onlar tek tektiler
ama senin ürettiğin kadın senin kadınlarının toplamı değil, üretilmiş kadındır
bir ruhtur, senden saçıldığında ve tüm dünyanın zerrelere kaybolduğunda yok olursun
bu kadın, üretilmiş kadın, ışıltılı bir zaman boyunca kendi doğumunun niteliğidir
yuvarlak bir dille¹

- fakat ben asla bu kuşları tanımam
- bu açık bir sırdır: sen kükreyişini susturasın diye denizleri kımıltısız tutmuşsun²
bırak kükresin deniz tanırsın o zaman tüm kuşları
senin hayalinden ve sonra yanından uçtuklarında

- teşekkürler ses teşekkürler
dünya coğrafyasının gözünü doğurmuşsun şimdi görüyorum
kadın teşekkürler kadın

Tahran, Ekim 1993

¹ "zaman-e Münevver" ve "zeban-e müdevver" sözcüklerindeki ses uyumunda yoğunlaşan iki dizedir.

² "Saaket: sessiz" ve "saaken: kımıltısız, hareketsiz, oturmuş"

Ses dünyanın son sesi olsa bile

uyku tutmaz beni
perde çekilmiş bir kenara ve uyku tutmaz beni
gırtlak değil elli beş delik var elli beş gırtlak-kan fiskiyesi her biri bir ışık hortumu
elli beş pencere elli beş aşık
bu aşkı ben tüm gırtlaklarımla söylerim
elli beş kadını var pencere kenarlarımda
elli beş kutsal ad gece virtlerimdir okurum
elli beş çiçeklenmiş giz elli beş kadını elli beş pencereye çağırır
perde çekilmiş bir kenara ve uyku tutmaz beni

pencere kenarında kadınlar uyumuşlar ve güneş yeni ışımış
elli beş yaşlarındaki elli beş çocuğun adımlarını bekleyen yeşil bozkırlardan çiğ buharlaşır
elli beş duvar saati tik tak ve fiskosun s'leri dedikodu dalgalarıyla mırıltının omuzlarından sarkarlar
elli beşlik ahırların cam kenarlarından elli beş yaşlarındaki atların başları ve yeleleri ve kuyrukları gözümün önüne gelir

elli beş yaşlarındaki elli beş adamın gümüşü sakalı elli beş aynayı işgal ettiklerinde
elli beş kadını kızıl davul halay ve haylarla vururlar halay ve haylarla
işte o zaman su perilerinin ıslıkları güneşlerin ortak düş efsanelerini haykırırlar
elli beş dalganın göğsünden elli beş gemi yükselir
araştıran gözdür limanlarda güneşe vermiş kendini
çünkü
o körfezin sığ yatağında yangılı bir göz açık durur su altında altın ağlar
elli beş köpürmüş kadını saç sıcak su düşün altında
ıslak sabun kayar ellerden ve kenarlardan düşer
işte o zaman ıslak koku elli beş ay ve mis¹ elli beş kapı aralığından buharlaşır yangılı bir göz açıktır:
sihirbaz ressamlar kadınları güneşsi boyalarla yıkarlar
cilvenin elli beş gözü boyları yutarlar

bu tuhaf yuvarlak kıtayı uzun dürbünümle düşümün sabah gemisinden yakınlara çektim
gördüm ve şaşırdım

şimdi uyku benim tabiatımın başından âşık bir elli beşlik baharda kaçmıştır
elli beş yaşında bir ebemkuşağı dünyanın tepsisinden yeşeriyor
sabahın kuşlarının bulutu elli beş yıl boyunca sabahlarda kafası kesilmiş getirildi bize ve kan yağdı
başları kesik adamlar ki önümde haykırırlar
şimdi: selamsız elli beş güneş elli beş devrik ay elli beş hoşça kal yılı elli beş dolan gölge
darmadağın elli beşlik güz kıyım kıyım kıyılıp savrulmuş güz elli beş atlı kadının eğeri altında²

uyku tutmaz beni
senin gözlerini gördüm bir an uyku tutmaz beni

birinde bir yıldız hızla geceden geçerken söyledi:"sevdalan!
yine duyarsan sesimi bil ki bu ses dünyanın son sesidir!"

uyku tutmaz beni uyku tutmaz beni uyku tutmaz
ta ki o yıldız yine çağırсын beni ses dünyanın son sesi olsa bile

pencere kenarında güvercin toplamış kanatlarını boş bankta ve düş, masal papağanının düşü
yüz, ateş mecmurinin³ çeyizi
ve öpücük, kirpiklerinden öpücük, ve yıldızın iğnesi, ki geceden hızlıca geçti ve seslendi: "sevdalan!"

uyku tutmaz beni
uyku benim tabiatımın başından âşık bir elli beşlik baharda kaçmıştır
senin gözlerini bir an gördüm ve perde çekildi bir kenara elli beş yıl seni gördüm
uyku tutmaz beni ta ki o yıldız yine çağırсын beni ses dünyanın son sesi olsa bile

İlk yazılış Tahran, Şubat 1991
İkinci yazılış Tahran, Mart 1991

¹ Mis: "Nafeye ahu" veya "mişk"; ahu göbeğinden elde edilen eski Çin ıtırı.

² Son dizinin son iki parçasındaki Farsçadaki seslere dikkat: "paize rize rize ruzane ber baad refte/ der zire zine pencah penç esb sevre zen"

³ Ateşin içinde sunulduğu tepsi

kendimden geçi...¹

bahara bulaşmış can sevdamsın ki ıslak saçların döker tanrıları göğsüme ve uyutur beni
öyle bir günüksün ki omuzlarının kokusu uyutur beni
bahara bulaşmış can sevdamsın tara sen²
hengamemsin
ben senin ellerini öpücüklerimle gagalardım
ben senin ellerini dağarcığımda gizli saklamışım
gırtlığımda saklandın
yokken benim gizli azığımsın
ben senin gözlerini de dağarcığımda gizli saklamışım
kesseler boğazımı görürler gırtlığımın nasıl gizli bakışlarısın
şarkılarım yükseldiğinde göğsümden dağarcığımdan güç alır
okur okur okurum okumamsın sen benim
yağmur esince gözlerime yağmur esince yağmur esince tara sen yağmur esi...
bir an kendimi kaybederim
sen beni görmezsen ben kimim ki göreyim? ben yokum ki göreyim, görmem beni ben
bahara bulaşmış can sevdamsın sen görmezsen beni şayet ben de görmem beni ben
ahu ki çırılçıplak düşünce göğsüme ahu ki çırılçıplak ahu ki çırılçıplak ahu ki o, o o ki a o o tara sen!²
ve sonra kurna suyunu sıçratır sakalıma ve göğsümden çırılçıplak o o düşer
ve süt içer sen benim yağmurlu meşe aslanımsın bensin der ve düşer³
beni düşen düşüş hengamemsin! hengamemsin- ki beni düşer
bana bulaşmışımsın bahara bulaşmış can sevdamsın tara sen!
sen yatırmazsan beni ben de beni yatıramam
okur okur okurum sen beni yatırmazsan ben de yatıramam beni ben okurum
kanımı kaldırıyorum gırtlığıma okurum kanımı bir şarkı gibi okurum
kesseler boğazımı görürler gırtlığımın nasıl gizli bakışlarısın
sen görmezsen beni şayet yatırmazsan ben de görmem beni ben
yatıramam beni
göğsümden diz çok! tara sen!
bacakların senin güzellik yüzünden ayrılmış dönmüş içe göğsümden sen çok tara⁴ sen!
ben topuklarını ikiz meyveler gibi öperim öperim
her ayağını ayrı ayrı aşk yatağına yatırırım uyanırsın yatırırım
gör! evet gör beni sonuna kadar gör! sen beni görmezsen şayet ben de göremem beni ben
içe dönmüş bir bakış açıklığıyla, içe dönmüş, sonuna kadar gör! tara sen
beni şayet yatırmazsan ben de yatıramam beni göremem beni ben
eğer beni sen şimdi gel çok tara sen!
ben hiçbir zaman uyumam kendimden geçerim
dün de geçmiştım bugün de geçerim kendimden
beni düşen düşüş ki hengamemsin düşer bahara bulaşmış can
sevdamsın benim, bensin, beni düşen ben
ve geçerim kendimden geçe bensin sen beni şayet sen çok tara sen bensin
kendimden geçe ve

Tahran, 1994, sabah saat

Bu şiir, konunun ruhunu kavramış olan sanatçı dostum Ahmed Vosuk Ahmedi'ye takdim edilmiştir. (R. B.)

¹ "Ez huş mirevem"; bayılırım, kendimden geçerim. "ez huş mi"; bayılı, kendimden geçe

² Şané, Farsça tarak ve omuz anlamında. Şané bezen: Omuz carp, vur, tara anlamlarını verir.

³ Şir: musluk suyu, süt ve aslan anlamları var. Aynı şekilde yazılır

⁴ "Şane bézen zanu": "Şane bezen" tara!, "zanu bézen" ise dizüstü düş, diz çok anlamında "Şané bézen zanu" ise bu ikisinin karışımıdır

Lake Shore şuru¹

Roya Şems'in düğünü için yazıldı.

madem ki benderi² oynuyorlar bu kuşlar hey derim ey kelaği³ hey
ve suya vururlar kazlar kendini bu da bir oyundur ey kelaği hey
sanki Dietengestein dalgalarda görmüş dalgalarda derim hey ey kelaği hey
benim sütünü kestiğim süt emer bilir ki dudakları hey ey kelaği hey
dudakları bir tek mememin şişkin biçimiyle başkaların memesin sağar ey kelaği hey
parmaklarının yeşil bademi hıçkırık yağmurudur hey hey hey ey kelaği hey
yalnız başına davul çalar o hey dünya kalçasının yuvarlağına ey kelaği hey
ve suskuda geçer bakircılar çarşısının uykusundan uçma kuş
düşersin hey uçarım düşerim ey kelaği hey
oranın helvasını hey
oranın helvasını şairler içre ihsan eyleyip dağıtmıştır uçarsın oralarda kuş ey kelaği hey
tavanı altında deniz var bizim orda kuşbalıkla randevumuz var hey
ey kelaği hey
hey derim hey
ceviz atar bana hışırtılı omuz kemiğinden tutma düşerim
ey kelaği hey bırak düşeyim ey kelaği hey
on kuşak meyve-ceyran yemiş bir bahçe yanlarıyla ki limandasın hey
ey kelaği hey
uyumam burada sen orada orada uyursan ben buradan ve
aramızda çılğınlar hep limancılar bu kuşlar hey ey kelaği hey
kabuk bağlamaz söylemekten dudakları kırılmış öpücük verir
hücre evinin bağrıdır benderi hey ey kelaği hey
hey hey ey kelaği hey hey hey ey kelaği hey hey hey hey hey hey ey kelaği ey kelaği ey kelaği
hey
caaaaaaaaa.....n

Toronto, Lake Shore, Ağustos 1998

¹ Lake Shore: Göl Kıyısı, Toronto'nun güneyinde.

² Benderi: Limana ait, limanca, İran'ın güneyinde, Körfez kıyılarında oynanan bir çeşit halk dansı.

³ Kelaği: Kelağ Farsça'da karga demek. Benderi oyununda kolların iki yana açılıp dizler hafif kırılarak ve karga sıçramasıyla, bir kolun aşağıya doğru düşürülerek oynanmasından dolayı figüre verilen ad.

düş ve düşün ve ölüm için on dört yeni parçada kırılma

1

filin kırmızı gözüyle ki geçer yaprak üzerinden
kutsi ırmak üstünde tutuşmuş çocukla
benim gövdelerimi sadece gelecek bahara kadar isteyen ölüm durağında
bugün tüm korkmazlığıyla yağdı tan
filin kırmızı gözüyle ki geçer yaprak üzerinden
bir ormanla ki ateşin nefesli sazları biçiminde eser
Hindistan, kutlu Hindistan'dan ağaç kâğıt ellerle haykırır
ki gerçi ben işte bu da ile
ve dimdik uyku ki fırtına saklı defineyi su üstüne çıkarırsın
ve pencere yüzüne kapı ben yorgun
kadınların ayakları altından geri çekilir kıyı, denizde tümü ve çadırlar dalgalar üstünde
evdeki de köpek balıklarıyla kah sularda saklı ahırlarda
ve belkiyi görenler değil ve benim üzerimden sıçrayan onlardan birini
öpeyim diye yakalıyorum onu gülüyor ve boğuluyor
filin kırmızı gözüyle ki geçer yaprak üzerinden
ilesiz değil nesiz ile ileyle ileylesizle değil ile ile

2

pencereye benzer bir el senden bir şarkının ağsı damarlarıyla ki kuşta
perdenin şamarı bir yüzde ki fesinin yağmur taşıyla da
bir gün babam da burada yapraklar üstünden ve cennetlesiz çırılçıplak
ve dişlerimin sevgili meyvesi ay üzerinden ısırıklarla ki ben
ve öpücük sürüsüyle ki yabancı
ve Galinkor gözleriyle bir insan
ve Oklidosî gravür ki dar boğazlarıyla öpeyim dedim
hiçbir şeyin yelkeni gibi
tef alemin karnından geçti, sessiz ve mısır yüksek dedi piramitlere
zarlaşan benim göğsümde bir söğüt ve buz gibi kızgın yanık
öpmesen beni şimdi ben geçmişte de yoktum
o en yükseğın tepesinde durmuş tef
irticalî¹ parmaklarını Hermes ve Sadıgi bu piramidin çevresinde örmüşler birbirine
ve ay üzerinden ısırıklarla ki ben

¹ * irticalî: Arapça. öylesine, düşünmeden, birdenbire, içine doğduğı gibi söyleme anlamına gelir.

3

fıçıyı kılıçla ikiye böldüğünde o uykudaydım ben
- ve yeşil atlarıyla bir araba bu şiirin ikinci satırında bizim kıyımızda duruyordu-
uyanmadım da
yarısında fıçının bir avuç sarhoş seyrediyorlardı beni
ve diğer yarı bir orkestraydı sonsuzda bir kayaya dalga gibi çılgınca yine yine vuruyordu
uykudaydım ben seyrediyorlardı beni
uyanmadım da
ikiye bölünmüş fıçıydım ben

4

duvarların toprağına işaret yapraklarını eliyorken ben dedin gel de p
beni
benim dudağım yoktu
döndüm yarım duvar gözümden tırmandı
koşuşturuyordu güneş seni getiriyorlardı
pencerede gece bir addı koşuyorduk
ve ay bir hile gibi dönüyordu kendi çevresinde
ben kardeşimleydim ya siz? başka bin yıldandınız ve ibibiklerin diliyle sevişiyordunuz
konukları kanatlarımıza bindirdik ve gezintiye götürdük kendi ilerinde

5

babam yüz yıl önce öldü
yüz yıl sonra ben ölmüşüm ve annem de ölü
dünya değişmiş New York bizim çağımız New York'undan yüz kat daha yükseklerde
ve bir karınca Tebriz'de bir hasta hızıyla koşar
ve makber her zamanki gibi şuaradan¹ boştur
şimdi söyle değil mi?
Takkesi altından "Şehriyar'ın"² gözleri seçer sizi

¹ Şuara: şairler (Makberet-ul-Şuara: Şairler mezarlığı, Tebriz'de Azerbaycan yazar ve şairlerinin toprağa verildiği mezarlık

² Şehriyar: Makberet-ul-şuara'da toprağa verilmiş olan Azerbaycan'ın ünlü Şairi. Evinde hep takke takardı.

6

bir adam beni hep senin kokuna doğru yürütür
Çabaha¹da güzeldir güvercin mevsimi
şiiirin omuriliğinde beleğe varan kıvrım kıvrım sözdür kulunç²
kentimi güneş yürütür deme şimdi
bir kadın yürütmez
ona istetin beni şahsen istemiyor

¹ İnan'ın güney doğusunda fakir ve geri kalmış bir körfez limanı.

² Vücudu saran bağırsak ağrısı

7

dedi

şarap sürahisini, ibrişimin sarhoşluğunu, mahi¹ kadının ayağı altında gözün metni değil
ve toprak porselen tabağının göğüne işlemiş keskin safran yolunu

al

ve getir

- bunları söyleyen kimdir?

- O bunları getirtendir

bunların getirtmeciliğinin anlamıdır

¹ * Mahi: Farsça balık anlamında. Tebriz halılarında kullanılan sık eğimli özel bir motif türü

8

yalnız
o davulun ki tekmi içi boş olsun
ve kurumuş olsun derisi
ve de kör olsun
haykırışı var
boşalt ciğerlerinden havayı haykırış olasin

9

madem ki gece gündüz koşturtuyorsun beni çılgınca dünyanın kırmızı ışığında
getirtiyorsun kendi yanına ve sonra kendimden geirtiyorsun
daha ne kaldı bana bu koşturtuyorsun, getirtiyorsun ve geirtiyorsun dan başka?
göğüs davulundan başka bir Şey kalmamış ki bana
madem ki madem ki madem ki

10

kimisi o aydın hakikati söyler
kimisi, söylenmemiş hakikati
ben o söylenmez hakikati söylüyorum
bunu:

benim seni tensel görmeme hiç gereksinimim yoktur
öyle doluyum ki seninle öyle dolu ki tatlı bir şakayı benzerim daha çok
ve görme ailesi yine akşam üstü istemeye geldi beni
ve dünür tiğ gibi kostak gençtir elinde çiçek, söyledim
siz benim sakalımı görmüşsünüz ya
ve annem çiçekleri alıp vazoya koydu ve neden genç aşıkla alay ediyorsun? dedi
ve omuzlarına attı çadırasını ve şerbetle pasta getirdi ve gülümsedi
öyle doluyum ki seninle artık
ve dünür aniden bağırdı kalem ve açık çek ve başlık diye!
ve ağladı acıdım ona çünkü aşıkta
ve annem, konu karmaşıktır dedi ve çeyiz hazır değil daha,
abisi Hindistan'a gitmiş papağan getirsin diye bir de Buda, dedi
ve dünür Fransız konsolosundan bir mektup verdi bana, İsfahan'da yolculuk edermiş,
ve gözlüğü varmış ve miğfer giyermiş
ve küçük kız kardeşim ki perde arkasından gülüyordu, ah ne kadar tatlıydı ve dişlerinde demir teli vardı daha
ve dünürün babasının suratı kaşla gözlüğün yansıması aynasındaydı
ve zavallı bana dikmişti gözlerini ve çok puşttu
ve kalktım ve daldım aynaya yan yan
ve bin liman bin gölden geçtim
ve yelkenleri senin adınla açtım
ve bir serene tırmandım oturdum o zirveye
ve denizin kokusu geliyordu ve sevdalı timsahların nemli ıtırını getiriyordu meltem
ve Hazer'e benzeyen dünür öne çıkıyordu, tüm kıyığı ve ormanı tutuyordu elinde
ve ağladı ve haykırdı benim gibi
seninle doluyum öyle dolu ki seni tensel görmeme hiç gereksinimim yoktur
ve gitti
ve annem namahrem gözleri uzak görünce açtı çadırasını
ve gemi güvertesinde dansa koyuldu
diğerleri döndüler

12

uuyorum benim çiçeğe oturmam bala bir anlamdır
ve İlhii'dan Auradeh'e kadar tüm ormanlar ve cadde ve kıyılar boşaltılmıŐ ıssız
arabanın camını indirmıŐ ve hava ne denli sıcaktır derken siz
biz sokarız sizse haykırırsınız ve deniz kıyıya vurur aldırmasız
binlerce kovanı dalgalar götürmüştür
Çocukların ve kadınların ayakları bazen biz tadar
benim kardeŐlerim kah alabalık karnından çıkarlar
ve Hazer'in sularında analarımız bağrı kan olur çocuklarımız neredeler diye
ben üreticiden tüketicie bir kuş fabrikasıyım

ben uuyorken uyurum Şarkı sylyorken de uyurum
oturuyorken ya da emiyorken ya da sokarken ya da dıŐkılarken
ve Hazer denizi yüz bin kovan kabardı işte dün gece
bu gece bin arımın bin yılıdır
bizim kuŐaktan daha ufaktır deniz
dün gece evlendiniz alın Şimdi! ben sokuyorum bal parmakların mükafatı

suyu ve, yeteri birleştirirler
çiçek damlar bilmiyoruma
demek hazırsın ve, yağmurda benim doğumum
senin doğumundan önceydi sana vuruldum
çiçek damlar
yerden fırlayıp giderim ya da uçarım
ve halam benim tunçtan ya da papirüsten uyur
den ileden daha sevimli değil
düş yedim dün beni düş yemiş biri çiçek damlar
şimdi türbem iki gündür yolda
yeter suyuyla da uçmuştum vurulmayı
serçenin elektrik direklerinde doluyla boy aptesti
çiçek damlar, bir gece ya bir gece der güvercinler
ile de denden daha sevimli değil
beni götürmeyecekken Semerkant'a
şimdi artık kalk gidelim uyku vaktidir
şimdi vaktimiz yoksa seneye uyuruz
ve şimdi anam beni doğurur

şimdi vaktimiz yoksa seneye doğarız
kırlangıç burcunun bitmesine beş gün var
yarasa bir geceden diğer gece merdivenin yarasına sadı ki dediler
yarasa
ve Semerkant'ın sabah halalıklarında tunç ve papirüs
Mevlana ve papağan ve tüccar ney ile namaz sonrasında el çırpınlar diye köle kızı hazırlarlarken
korkmayın dans edin ben de sizlerle dans ederim şimdi sazlayın¹ beni
ben sazlanılabilenim.

¹"bésazid" Farsça da "yapınız" anlamında, saz isminden "sazlayınız" sözcüğü de yapılabilir. Sonra ki dizede "yapılabilenim" veya "sazlanılabilenim" de olduğu gibi. Besleyip süslemek anlamına da gelir.

getirt beni
 yatırt beni
 ibrişim caddesi üzerinde ve serçemsi çukur koynunda
 ninenin ninnisi dudaklarından bu genç ihtiyarı sonsuz horlamaya götürür götürtürür ya da
 ayılmamak aylık aleminden değil insanlık alemindendir
 saçların takılmış tellerine gırtlığımın sıçratıyorsun uykudan beni
 yatırt beni yeniden şimdi
 güneşin altında yatırt beni
 diğerlerinden ayrı yatırt yalnız yatırt
 ve serçemsi çukur koynunda yatırt
 ve baharda yatırt
 arkadan gel ve, bana bak ve gece gündüz bakadur bana ve sonra
 kaygısız öldürt beni burada işte burada
 ben Hindistan'a gidecek falan değilim sen Hindistan'ı getir buraya işte buraya
 ve baharda ve serçemsi çukur koynunda
 kokusu yayılınca senin yarı suretinin¹
 ve su sürahisi taze buzdan çalınca çiğ
 burada evet işte burada yatırt beni
 gittim gidişim gidişim'in aynısı olsun diye
 ve diğerlerinin gidişinden farklı
 şimdi tırnaklarınla ruhumun farkını² ayır
 ben baştaki farkın aşığımı
 ve taze toprağa döktür su sürahisini görüyorum seni de görüyorum
 öteciğe ağaç yanında duruyorsun ve gözyaşında parlıyorsun
 ve benim dönümsüzlüğe doğru dönüşümdür bu
 beni sana doğru getirtmez artık o
 yatırt beni
 aynayı da benim üstüme yatırt
 ölmenin ötesindeki can çekişmenin ne de parça parça parçalanması var
 ben şimdi senden gidiyorum sen gidirttiyorsun beni
 her ne kadar den'den, her ne kadar ile'den, her ne kadar gerçiden
 gidirttiyorsun beni
 benim yok olmaya bölünmem seslerin suskusundaki dilin düşüdü
 şimdi gündüze şimdi geceye şimdi her ne kadar gece gündüze
 ve yirmi dört saatim benim toptan tükendi
 şimdi ben saçıyorum hiçbir şeye doğru bir el beni saçtırtıyor
 saçılmanın ıslak sesleri tekrarlanır

 yatırt beni
 getirt beni
 ben şiir gibi bölünüyorum uygulamalı kuşlara doğru
 ben hiçbir şeyi şarkıdaki hiçe doğru hiç
 yalınlığın yalımından bir sepet serçemsi çukurun köşesinde
 ve hiç
 saçmanın tazeliğinden bir havuz kırık şişede
 şimdi bak yitişimi nasıl da eğilmişim
 getirttiyor kendime doğru şimdi
 arınım yalama biçiminde ki duyumsuz getirttiyor beni
 ve zerrelerimi diğerlerinininkine sokmuştur onun kendisi bile bunu söyletiyor
 ...
 şimdi sen neysen ben de oyum yatırt beni
 ve bu ayna yorganını da üstüme yatırt
 ve ansızın onun söylemek sesi geliyor ve beni söyletiyor
 şimdi söylediklerimi söyletiyor
 getirttiğini söyletiyor
 kimdir o? söyleten beni?
 yatırt beni getirt beni ve yatırt
 ve şimdi dönümsüzlüğümü tamlamam getirtme daha uyumuşum artık
 ey getirten ey getirtilik beni getirtme daha

¹ "Buye nimruye to mipiçed": Senin "nimru"nun kokusu yayılınca, "nimru" Farsça'da iki anlam yüklüdür; biri yağda yumurta, diğeri yarı-yüz, profil

² "Farge ruhe mera ba naxonhayet va kon!"; Ruhumun farkını tırnaklarınla ayır! Fark; ayırım, ayrılık, başta saç ayıran çizgi

Aralık 1993-Ocak 1994, Tahran¹

¹ Şair özellikle bu şiirde Farsça'nın unutulmuş dil becerilerini melodik bir şekilde vurguluyor. Getirtmek, götürmek gibi. "gidirttiyorsun: benim gitmemi sağlıyorsun" Türkçe'de olmasa dahi şairin çabasına örnek bir yanıt olarak çevrilmiştir. (Ç.N.)

Ahmed Şamlu ile

karanlığın kıyısında elleri omuzlara atmış iki gölge senle benim ki sahnede kalmışız ve salon boştur
ve sahne arkasından ağlama çocukları boylanıyorlar görmek için perde ne zaman her zamanlığına düşecek diye
iki kör şarkıcı eskiden ağaç olan yeşil bir banka yaklaşıyor
ve telli sazlar ilk saatlerinde uyumuşlar akşamın
işte bu kadar
seninle ben ellerimiz omuzlarımızda kıyısında karanlığın ve perde ne zaman düşer her zamanlığına!

Tahran, Eylül 1993

Son merdiven

Huzurevindeki Aba'ya¹

ölmek için beni koyma meryemler nergisler ortasına
bırakma beni dünyanın sularına
galaksilere de verme beni
ilkini beni o eğik açılı bakışın bileziğinden geçir
ve kırık dökük taş merdivenlerden gölgeleri rüzgarda esen eski
ağaçlara doğru götür yukarı öteye
beni gösterme kimseye ne kızıma ne erkek kardeşlerime ne bacılarıma ne oğullarıma
bu odada yataklarda uyuyanların nasıl da tuhaf suratları var
nasıl da yorgunum!
son merdiven üzerinde bırak beni dön in aşağı
ve meyveyi ve çiçeği ve hurmayı al götür onların yeri burası değil
beni al götür yukarı öteye son merdiven üzerine bırak
senin ayak seslerin dünyanın son mevsiminin yaprak dökümünde dökülen turna tüyleridir
senin gitme seslerin bitti çok şükür!
nasıl da yorgunum! uzun uzun dinlenmeye ihtiyacım var
çölün ruhunun sırtına oturt beni
git
ve sonraki gün gelmek istersen gel ve bir ayna getir
ve ahlarımın resimlerini de gör
gör nasıl seksenlik minik bir kız çocuğunu –bezden bebek- yüzü koyun düşmüş
ve sonra beni benim çevremde çevir
ve o eğik açılı bakışın bileziğinde tut
tut ve çevir
ki ben
yoktum

Tahran, Ekim 1993

¹ Aba: Azerbaycan Türkçesinde Anne anlamında.

İçsel

(dur duraksız kırık gazel)

“L’ignition du feu toujours intérieur”

“süreçten içsel ateşi tutuşturma”

Malarme

yüzüme yaslar saçan o gözlerin hasretinde yanarım
ne zaman yinellersin? sorarım sorarım ne zaman yinellersin? yanarım
endamin bir gölgelik gibi başımda kaldığında dudaklarının arasında
o nedir, dudakların arasında dediğin nedir? Yanarım
sanki kadim köşkleri güzün ıvecen eli çırılçıplak soyup boyamış
uyuma arzusundaseninle yan yana o alaca köhne kilim üstünde yanarım
kapında o kadar bekledim ki güneşim çekildi damından
ben kendimden geçmişim, kaldım fakat, kor bir gölge gibi yanarım
bizim bin bir gece masalımız rüsvağın karmâşık kavgasıdır
bir cinim testiden çıkmışım aldat beni ki hakikati yanarım
millet neden başı eğik gider kana bulanmış toprak sokaklardan
dünya sikkesinin her iki yüzün gördüm, devranın o mükerrer Mehdî'sini
eli bir yazıttı ve mükerrerdi: yanarım yanarım
bu nankör cihandan yarım gez¹ tan ve özgürlük istedi
her adımda bin gez yarım gezden alıkondur şimdi ben bu sevdada² yanarım
o renk renk resimler önümden geçsinler diye dünya sokaklarında bir ayna oldum
büyülenmişlik defilesi geçti, boş ve karanlık kaldım yanarım
kağıt falı bahçelerin eteklerinde yeni ağaçlar ekiyordu
bir rüzgar kalktı ve dağıttı kağıtların düzenin yerinde kalan bir harabeyim yanarım
görüyorsun boynumda urgan dolaşırım gözlerinin bahçesinde
kollarının sıkısında nefes kesen bir halkanın hasretinde yanarım
istemelerimin düşü asla son bulmadı ayrılırken dedim:
bu vuslatlar hep eksikti, tam vuslatın beklentisinde yanarım
perde şimdi kımıldamaz, komşu gitmiş, uyumuş dünya
bindallı ışığın altında sende dönmek, biricik bir gecenin arzusuyla, yanarım
su verilmiş çelik geçer senin topunun içinden ay iç çeker
o altta hummalı güneşim, o alaca köhne kilimin üstünde yanarım

Tahran, Şubat 1993

¹ Farsça. Yer ölçmeye yarayan düğümlü ip.

² Sevdâ, burada alışveriş anlamında kullanılmıştır.

müzik

piyano bir şopen şopenliyor bir piyano arkasında
ve biz duymuyoruz

ve biz
duymuyoruz

ve biz duymuyoruz

ve biz duymuyoruz

ve biz ve biz ve biz biz duymu
yoruz ve biz duy ve biz muyo

ruz duymuyoruz ve bir şopen bir duymuyoruz arkasında şopenliyor
ki du
ve
ve
ve biz duymuyoruzzzzzzzzzz.....

birin ardında şopenlemiyor şopen şopenlemiyor şo ve pen şopen
mıyor miyor miyor miyor lemiyor şopenle ve ki ki duyarız duymuyoruuuuzzz

Tahran, Mart 1993

karşının rüyası

nerdesin nerde? kivi bağlarında minik tavşanlar derlerdi
kivi bağlarında kulaklarını oraya buraya oynatırlardı
üç günlük bir bahar uğrardı o uzun elipsi türkemen bakışla
bir kadın çarıkların çıkarır hasır perde ardında
ve kuş gibi öter aldırmasız ve kentten uzak
ve kivi bağları gölün arkasında dağılmış bir düş gibi yayılmıştı
ve şimdi elbiselerin çıkarmakta
patlak tekerlekli bir bisiklet durur pencere yanında
nerdesin nerde? derlerdi kivi bağlarında
tüm görüntüler yeşil bir sandala binmişlerdi
ve sekizinci hicri yılından on dördüncü miladı yılına geliyordu
ve biz nerdeydik? ben ve sen? Nerede?
yapraktan bir şehzade hanım hasır perde ardında çıplaktı
şairi ak bir düş çalmıştı ve kivi bağları

Tahran, Mayıs 1993

tepetakla

senin kara çiçeğini hep sevmişimdir
fakat dünyanın ayaklarıma çivilediği çivilerle kendime yapışmışım
ve senin gözlerini de uyumuşum uyurken
şimdi uyumuşum
bir gün bir kocanın taşlarla süslü uzun asasıyla
tehdit ediliyordum karısı kurtardı beni onun elinden
kadın şiirlerimi okumuştun
ve adam benim eleştirilerimi adamın şiirlerinden

garip bir hadise olmadan sıçırıyorum uykudan
ve havuzda tepetakla koşuyorum ama hangi havuz?
sanki hala uykuda koşmadayım

Tahran, Ağustos 1993

bahar

bahar gelmiş, ben duyarlıyım
nergisler ortasında makineli hapşırık ve öksürük fırtınası
duyarlıyım
sakalımı kesmişim
bıyıklarım eski dağ rengindedir
ve ciğerlerimin gözyaşları gözlerimden akıyor
başımın zirvesinde kışın karından silik belirtiler korurum
ve şiş sokulur sırtıma, ve kalemi titreyerek tutan sağ elimin parmaklarına
ihtiyarlık değil, sevgilim! seni görmemek beni duyarlı kılmıştır
ve diğer odadan uykudaki biri seslenir: baba baba
duyarlıyım
nergisler ortasında hapşırık ve öksürük fırtınası

Mart 1991

Yar Hoş Bir Şeydir kitabından
(1957-1989)

ağaç

ağaçlar

yüksek

kentin tüm kurşun adamlarından yüksek

kentin tüm kurşun duvarlarından yüksek

ağaçlar

yüksek

ve sen

ormanın tüm ağaçlarından daha yüksek

yeşerdin

bende

ve şimdi ben senim

ben bir ağacım

dünyanın tüm ağaçlarından yüksek

söyle bana

söyle bana, söyle
nasıl duyayım dallardan binlerce yaprağın dökülüş sesini?
söyle bana, söyle
nasıl duyayım bulutlardan yıldızların yağış sesini?

ben ağaçtan doğmuşum
sen ey ki söylemen esintilerin esmesidir ağaçlarda
söyle bana, söyle
ağacı kim doğurmuştur?
beni yıldız doğurmuş
sen ey ki söylemen pınarlar gibidir, serin pınarlar
söyle bana, söyle
yıldızı kim doğurmuştur?

yıldızı, ağacı, sen doğurmuşsun
sen ey ki söylemen kuşların uçuşmasıdır
söyle bana, söyle
seni kim doğurmuştur?

1958

tan

benim gözümün bebekleri her sabah
döşünün arın ucundan onun süt emerler
onun saçlarının yağışının sarhoşu
süt beyaz kollarını
uzak karlı dağların zirvesince
açarlar
içlerinden
yaşamın yüreğinin çarpıntısını sayarlar

kemiklerimin içinde bir kadın şarkı söyler
ve sesi omuzlarımın ve göğsümün yokuşundan usulca iner
sesinde ırmaklar ve çağlayanlar denize doğru koşuşur
bir koşuşuruz kıyısızlığa doğru

kemiklerimin içinde bir kadın şarkı söyler
ve sesi meltem gibi
altın ufukların ormanlarına doğru koşuşur
açtırır
yaprağı çiçekten
meyveyi yapraktan
benim tüm mevsimlerimde bir kadın şarkı söyler
ve zaman onun okşamalarının yağmuru altında
tepelerin tepesinde durur
kemiklerimin içinde bir kadın şarkı söyler
ve sesi meltem gibi
uzak karlı dağ zirvelerinden
karları kaldırır
-kar yağar-

onun ellerinin sabahının baharında
ufuktan ufka kar yağar
kemiklerimin içinde bir kadın şarkı söyler
ey yoldan geçen dinle!
kemiklerimin içinde bir kadın şarkı söyler!

kimse

senden başka kimse görmeyecek
yüreğimin kızıl kayalıkları ortasında nasıl
bir sevda ağacı boy verir
ve bu sevda ağacının alaca dallarının üzerinden,
senden başka kimse görmeyecek,
ışık nasıl dökülür
senden başka kimse görmeyecek
susamış bakışlarımda güneş nasıl yeşerir

senden başka kimse görmeyecek.

taşa vurup başa çıkmış

ve ben kumar oynamışım
ben güneşi kaybedip, kara geceyi kazanmışım

ve kendi sevdalarımı
eski elbiselerim gibi satmışım
gündüz ağacını silmiş
ışık meyvelerini satmışım
kumar oynamışım
ben güneşi kaybedip, kara geceyi kazanmışım
ey yıldızların ötesinde
renkler sarayında oturan kadın
-senin kollarının ortasından tanyeri geçmiş-
ve güneşi bir çocuk gibi
kendî döz tepelerine oturtan
ve renklerin halkaları, ışık halkalarının içinde
seni kendi arasına almış
ve burçlar yüksek, mermersi, ve parlak
kalelerden sonsuzluğa baş kaldırmış

ey yıldızların ötesinde oturan kadın
düşlerinin karlı ve sili tahtından
beni an ve ağla
kumar oynamışım çünkü ben
güneşi kaybedip, kara geceyi kazanmışım

an

ansızın bilinmeyen uzak gözerimlerinden
kasırganın yıldırımını, gecenin karanlığını yardı
ve yer titredi
tenim tepeden tırnağa
yıldırım çarpmış kurşunlanmış ağaçlar gibi havada
ortadan yarıldı
ve yarığın ortasından
senin ruhun fırladı
şimdi
yağmurun soğuk damlaları nemli gecede
külümün başına durmadan elenir¹
ve bu dünyanın karanlık ormanında başka ağaçlar
neden sessiz ağlarlar bilmem.

¹ * başa kül elenmek, acılı durumlarda kullanılan Azerice bir deyim.

ad

ben senin havanla
ve yağmurun sesiyle
ve yerin derinliklerinden gecenin yüreğinde sürgün veren
ve beni yere, başka dünyalara doğru çağırın
tüm nesnelerin sesiyle
 oynayacağım

ve elde bir ışık
yeşil ot, gül ve yapraktan bir taçla başımda
kutsalların tümünün
oynadıkları gibi
ben senin havanla oynayacağım

ve ben senin o adını söyleyeceğim
dağa doğru esen o ak melteme
meltem ve dağ
söylemenin tepelerini
senin adınla söyleyecekler

ve ben senin o adını
çöle, güneşe ve kuma söyleyeceğim
onda yeşerecek çöle
çeşmeler ak perilerle dolu
bahçeler ulu ağaçlarla dolu
ve ağaçlar ve periler, bahçede
senin adınla açacaklar

ve senin adını geceye söyleyeceğim
ve geceye söyleyeceğim:
"sen ışık dünyasının
sen aşkın ulu ağaçlarısın"
ve geceye senin ellerinin müjdesini vereceğim
gece senin havanla oynayacak

o karınları
başka çağın döllerinin sıcak kıpırdanışı olan kadınlara
senin gözlerinin rengini söyleyeceğim
senin elinin müjdesini vereceğim
ve binlerce çocuk
senin adınla açacaklar

sen dolusun
ve yemyeşil bir kıra
ansızın
amansız yağarsın gökten
ben ve o kır senin şarkınla söyleriz
senin şarkınla oynarız
ve bir ölüm varsa eğer
senin havanla ölürüz ben ve o kır

aşığın şarkısı

kardan bir insancık,
uzak kentimin sokaklarından, beni çağırmiş

kardan bir insancık:
"kışın benim yüreğime doğru gelmesen" demiş
"ben yazın eririm
beni bulamazsın burada bir daha"

ben mevhum bir gecede
şarkı söylüyorum
atıma yavaşça:
"benim kara atım" diyorum
"bu yolu gitmelisin
sevgilim benim kardan bir insancıktır
kardan sokaklarda
ve kentim benim, kardan bir kenttir
kardan bir derede
ve benim kentimin insanları, kardan
ve yürekleri göğüslerinde kardan
ve yüreklerinde aşkları kardandır."

benim kara atım ise ölmüş
kentimin baharının uzaklardan geleceğini
ve karları eriteceğini
bilmiyor artık

ben mevhum bir gecede
şarkı söylüyorum
"benim sevgilim kardan bir insancıktır
kardan bir sokakta...."

itiraf

geceleri yavaşça yürüdüğümde
peşimden bir kadın gelir
bir teknenin yelkeni olur kalbim
dingin bir okyanusta.

geceleri yavaşça yürüdüğümde
bilirim hiç kimsenin bana dönmeyeceğini
kimseye dönmeyeceğimi bilirim

peşimden gelen kadının kalbi
yüreğinde altın saklı bir dağ gibidir
onu düşündüğümde
bir teknenin yelkeni olur kalbim
dingin bir okyanusta

geceleri yavaşça yürüdüğümde.

tutkun

düşünüyorum da bir defa eğer ben
senin ak gömleğini giyersem
ve gündüzün yakıcı tepelerinin yücelerinde
ölümümün çarmihına gerilirsem ve kanım
dökülürse masum toprağa
haykırım kendi toprağıma
son hummasıyla soluğumun, aşkla dopdolu:
tüm insanların tutkunuyum
tüm ormanların tutkunuyum
tüm yaprakların tutkunuyum

haykırım kendi toprağıma
son hummasıyla soluğumun, aşkla dopdolu.

yaz

gözlerinle beni sen
ellerinle
yeşertirsin beni sen.

nasıl güneşsin
nasıl yağmursun
yeşertirsin beni sen?

nasıl yazsın sen?

dört yol ağzında bir çıplak

benim iki elim, iki gözüm, dudaklarımdan başka
onun iki eli, iki gözü, dudaklarından başka
kentte kimseler bilmedi
ben emmişim onun yüreğinden bin arzusunu
kentte kimseler bilmedi
ben yaratmışım
bu kuru ağacı

kentte kimseler bilmedi
camların şelalesi kırılıp dağıldı büsbütün
ve bir kadın ürktü yıkıntılarında kalbimin
ve bir adam kaçtı yıkıntılarında kalbinin onun
kentteki evlerden bir evde, bizim iki yüreğimizden başka
kentte kimseler bilmedi
aşk öldürmektir, öldürmektir aşk
kentte kimseler bilmedi
aşk ölmektir, ölmektir aşk

şimdi çırılçıplak durmuşum kentin dörtyol ağzında
bu kentin hiçbir evinde değil onmam
onmam kalbinde değil yoldan geçenlerin
onmam dağlardaki bulutlardadır
karların içindedir onmam.

çırılçıplak durmuşum kentin dörtyol ağzında
ve:"behey bulut yağ, yağ behey bulut!" diye haykırırım
kalbim ölmüşse de ölmemiştir ruhum daha
behey bulut yağ, yağ behey bulut!"

nacak

ölümüne vururum kendime nacağın keskin ucunu
sen git ece ol ya da yıldız
keskin ucunu nacağın ölümüne vururum kendime!

sen gecenin akbabalarına söyle
benim gece yarıları tavaflarımdan sonra
parçalasınlar beni seher vakti kanımı içsinler
ve tenimin parçalarını
yollara bıraksınlar
yoldan geçenlere söyle
ayak izlerimi benim
ayırınsınlar caddenin dizme taşlarından

sen git ece ol ya da yıldız
keskin ucunu nacağın ölümüne vururum kendime!

şarkı

ben bilmem
cam arkasında, yaprakları altında ağaçların,
bu nasıl şarkıdır sevdalı kayıkçılar bana doğru kürek çekerler?
bu nasıl şarkıdır okurlar bana doğru?ve bilmem ışığın ateşli bulutu altında
kimdir bana doğru güler gecenin sessizliğinde sarhoşlar gibi?
kimdir ağlar bana doğru aşkın sığınağında mecnun gibi?
ve bilmem gözümün üstünden kah uysal kah yabanıl
kimdir oynar bu dingin yüreğe doğru evecen?

bir dağdır beynim benim, bu şarkıysa
karanlığın derinliğinden soğuk bir pınarın kaynamasıdır

bu şarkının karı,
ince ince oturur tenimin dalları üstüne usul usul
tenimin meşelikleri kardandır
meyveleri kardan,
çocukluğumun uzak kışları gibi, dünyam benim, düşüm benim, kardan.

bilmem aşkımızın beşiğini hangi el sallar
ve bilmem gecede bu sevgi çanlarını
kimdir kollarım ve ellerime doğru çalar?
kimdir karanlığın derinliğinden gelir ışığın seher çağına?

cam arkasında, yaprakları altında ağaçların, ben bilmem,
bu nasıl şarkıdır sevdalı kayıkçılar bana doğru kürek çekerler?
bu nasıl şarkıdır okurlar bana doğru?

ne zamana kadar oyun

ta ki bir gece karısı girdi uykusuna
gözleri
taze iki yeşil bahar gibi
yeşerdi taptaze
iki ansızın bahar gibi
şairin ansızın söylediği şiir
gibi
ve şöyle dedi:
oyun
ne zamana kadar?
ne zamandan
ne zamana kadar?
bu oyunda kim yutulmuş ki yutsun?

o “sadece azıcık ayaklarım
yaralıdır.” dedi
kalbim de azıcık, kalbim
fakat
beyaz sade bir duvar durur beynimde
parlatılmış bir demir gibi
sonra tümü uslu
bir gün fırsatım olursa şayet
ve sen
dinlemek çekerse canın
belki
söylerim

ve sonra düşünde birisi
beyni
şark şehirlerinin harabesiydi
Belh ve Nişabur gibi
ya Rey
beyni
şark şehirlerinin harabesiydi

adını söylemem yasaktır

1

bugün sevdiğim bir yıldız
yağmur yağarken bir adam
caddeden geçiyor parmağında bir kadının
bir halka var benim yaşamımı
bu yandan o yana götürür
ve ister ki adımı
unutsun ve yapamaz çünkü
ben onu öyle sevmişim ki başkaları
asla bilmemişler ve
sevemezler
ben hala hiçbir yıldız bilimcinin keşfedemediği
bir galaksinin çocuğuyum
ve öyle bir ananın döl yatağındanım ki
tılsımlı ayakkabılar giyer
hörgüçleri amber yüklü develer altın kumlu tepelerinden bakışlarımın
geçiyorlar ve ben kendimi bulmak için yitirmem gereken gerçeği
yitirmişim ve yasak caddelerin tümü bakışlarımın göğünden
geçiyorlar ben bana düşen mutluluğa
varayım ve gözkapaklarımı kapattığımda ardımda
bir kadının parmağının yumuşaklığını duyumsarım ki sevdiğim
bir yıldız parmağında kızıl bir halkadır öyle ki hayatımı benim
bu yandan o yana götürür

adını size söylemem yasaktır
ve burada bu şiiri başlamadan önce
bitiriyorum sözcüksüz ve şiirsiz onu düşünüyüm diye
ki öyle hummalıyım ki kuzey kutbu bir göl gibi kalbime
akmalı beni soğutsun diye ben bir patlama gibi
tüm kainatı titretmeyeyim ve her şey
kendi usul uyumunda kalakalsın diye
ve dünya necabetinden olmasın diye
adını size söylemem yasaktır

bu kadar söylemem bile yasaktır
alaca keklikler bahçelerinden gelmiştim
gök nazlı coşkusunu yüzüme ısıdı ve ben
görmem gerekenleri gördüm sanki taze bir siren
denizden çıkmış beni gösteriyordu
ve sanki minarelerin tepesinden tan yeri kuşları ötüyorlardı
ve gölgelerin ve omuzların ve sözcüklerin ve mehtapların münacaatları
başlamış ki ben adın söylemem yasaktır
ve ben yasak düşlerimin şekilsiz şeklindeki bulutlara bakıyorum
ve bulutların kanatları onun adını yazıyor ben okuyayım ve kimseye
söylemeyeyim çünkü ben onun adının tansığı ile tanıştığım
söylesen siz aşkla tutuşursunuz
güzellikten tutuşursunuz
sevgiden patlarsınız
sevinçten arşa uçarsınız
yasaktır söylersem damarlarınızı kesersiniz
suratlarınızı tırmalarsınız
kafanızı duvara çarparsınız
zamanı unutursunuz
unutursunuz Adem'den önce melektiniz
ve gelecekte delireceksiniz
sizin hayatınızı korumak için adı yasaklanmıştır
sizin haysiyetinizi korumak için
ve bu şiiri burada bitiriyorum sizin ruh sağlığınıza halel getirmeyeyim diye
çılgınlığımı anlatmam için sağlığa ihtiyacım var
yasaktır söylemem

yanmasın diye nasıl ki kağıdı önüme koymamalısınız
siz kendiniz de karşısından uzaklaşınız
çünkü o bakışlarıyla sizi bir kitap gibi yazıyor ve sonra kitapları
yakıyor söylediği sözlerle müzikleri yazıyor ve sonra
yok ediyor adımlarıyla yeryüzünü yaratıyor ve suluyor
ve soluduğunda ormanın meltemini bu yandan o yana götürüyor
ve tavşanların ve turnaların ve ceylanları ve yılanların gözlerinin derin şaşkınlığı
açığa çıkıyor

ve ansızın çılgınlık ormanı göğe kaldırıyor
ve orman onun parmağı ucunda dönüyor
çünkü onun adı yasaktır alemin hüznü ondadır
olmadığında o olduğunda dünya şiir söyler
ve ışıktan ve kandan bir ışın onu dünyaya bağlar
yasaktır, fakat vardır güzeldir, fakat yasak
çocukların tutuşmuş gözlerinin tatlılığıdır, geçerken
ve aşktır, dururken ve seyrederken
aşıkların el tutuşmasıdır, saçlarını tararken
ve katıksız peteklerin balıdır, dudaklarını gonca yaparken
ve ceylanların nazlı duruşudur, kaygılı değilken
ve saçları tardır, setar ve sitardır
hüzün öldürür onu
sevinci ölümcüldür
onunla diriyim adını söylemem yasaktır
kağıt tutuşur korkarım şiirim bitiriyorum

Tahran, Bahar 1989

**Hapishane Şiirlerinden
(Tahran 1979)**

Ayrıklar

Ah dostlarımız ne de tez terk ettiler bizi
En yakın olanları idam edilirler
Az uzaktakiler müebbet hapis yerler
Daha uzaktakiler
aylar ve yıllarca hapis yatarlar
En uzaktakiler ise
yolda

hapisten yeni çıkan tanımazlıktan gelirler
Biz ant içmişiz ant,
hep ayrık yaşamalıyız

sanki

yıldızlar kadar ayrık birbirinden

karşıdan gelen adamın
güneş gibi tanıdık bir yüzü var
birinde o, soğuk çorba tasını dudaklarıma tutmuştu
neden öpmeyecekmişim öyleyse?

Yanımdan çekip giden diğer adam
bir zamanlar benim yanımda
Hüseyini'nin kırbaçlarıyla kıvranmıştı
neden sıkmayacakmışım elini?

Şu anda geçen kız
zindan duvarları ortasında çığlık atmıştır
söylediklerinden anladım bekaretini yeni yitirmiştir
neden öpmeyecekmişim elini?

Ah dostlarımız ne de tez terk ettiler bizi
Biz ant içmişiz ant,
hep ayrık yaşamalıyız

sanki

yıldızlar kadar birbirinden ayrık

Makus destan

Biz seçtiğimiz yolun nihayetine ulaşmışız
Yüksek bir ağaç
Tüm örülmüş yuvalarıyla kuşlarının devrilmiş
Arklara hendeklere
Baktığımızda
Başı kesilmiş kuşları görürüz
Mağara çocuklarının ince bakışlarını
sıska tenlerinden ayırık
Ve yarı yanmış kitapları ki
Tamamıyla yanmaktan yağmur alıkoymuştur

Tren istasyonlarından
Islak tömbeki, afyon ve uykusuzluk kokusu
Geliyordu
Ve hava yüzyılların mahpusu
Yığınların saldırısı ve
Bacakların süreğen düşüşü tozlu topraklı ayalara
Cinayet dolu delilikten söz
Ediyordu
Sonraki anda camları arkasında yolculuk suratları
Görülürdü
Sanki yolcular biliyorlardı yolcu edenler gibi
Sonunda tümü susuz çöllerde düşeceklerdi
Tren bir avuç emekliyi
Çürümüş resimleriyle tuz çöllerine götürüyordu
Ve geleneksel zehirli verem
Sırtlanlar gibi aldırmasız yiyordu ciğerleri
Yolumuza devam ettik
Yol ortasında perişan şairlerle karşılaştık ki
Sözcüklerini aldırmasız askerlere doğru fırlatıyorlardı
-Onun bunun üzerine solmuş çiçek atan deliler gibi-
Ve askerler ince metal ehliiller¹ gibi selama
Durmuşlardı ta ki
Şah ve Şahbanu² ve bakanları gelip de geçsinler
Biz geçtik çünkü
Seçtiğimiz yolun nihayetine ulaşmalıydık
Ve geçerken babamızı gördük ki
İki açık ağızla kalabalık ortasında duruyordu
Ve
Mavi gözlerini Şah ve Şahbanu'nun yoluna dikmişti
Gel dedik baba bizimle
Ağzını açtı bir laf
Etsin diye fakat
Bir ağız diğer ağzın sözlerini yutuyordu
Ve babamın sesi duyulmuyordu

Rüzgar kuduz mikrobu gibi caddelerde dönüyordu
Ve Şahı ve Şahbanu'yu karargahına getiriyordu
İki koca akbabaydı
Ki bulmuşlardı genç leşleri
Ve gagalarını onlar geçirmeliydi
Meydanın köpekleri adımlarını
Askeri marşla düzenliyordu
Ve
Kudurmuş kediler köpürüyordu
Babam ellerini göğe kaldırmış
dua okuyordu ve

¹ Erkek cinsel organı.

² Şah'ın üçüncü karısı Farah Diba.

Rüzgar güneşi göğün atlası ardında titretiyordu
Annem çadırasını bir kenara fırlatmış Türkçe bir şey söylüyordu
Fakat anlaşılıyordu
Sanki eski bir dilin çivi harflerini
Bulmuştu ve sadece
Çılgınlıkla onu dünyaya bildirebilirdi
Sonra kalabalık koşardı birbirinin
Omuzları göğüsleri ve kolları üzerinden
Atların arabaların insanların sesleri iç içe idi
Binaların tümü eğik
Yamuktu
Acaba bir deprem bütün dünyayı tepe takla mı etmiş?
Ve kameralar tesadüfi bir andan insan beynine bir imge mi düşürmüştü?
İşte o an kardeşim ve ben her birimiz bir taraftan
Babamın kefeni bürünmüş cesedini kaldırdık
Ve usul usul
Vadi-el-selam çukurunun bir mezarına gömdük
Acaba babamın ayakları yarıkürenin öte yanından
-Aydınlık yarısında- yeşerecek mi?
Annem çadırasını örtmüştü
Ve
Şah'ın ve Şahbanu'nun geçtiği yolda Türkçe dileniyordu
Ve biz geçiyorduk çünkü
Biz seçtiğimiz yolun nihayetine ulaşmalıydık
Şah'ın Şahbanu'nun resimleri
Genelevin köhne odalarının güleç tanıklarıydı
Gavatlar işte bu resimlerin yanında bahşiş
Alıyorlardı ve insan
Orospularla yalnız kaldığında
Beyni öyle tahrik oluyordu ki
Tüm odadakiler sanki
-Yerdeki döşekten pencereleri kapatan kağıda kadar-
Görünmeyen bir elektrikle doluyordu
Ve onları düşünmek
Beynin hücrelerini yakıp kül
Edecek
Orada
Annem bizi tüm gözlerden irak şehir dışında otlağa
Götürdüğü zamanı anımsatır bize
Biz öğlen yemeğini otlardık
Bizden birkaç adım uzakta
Kuzular ve inekler ve eşekler yerde otlardı
Biz yüzü koyun ve onlar dört ayak üstü
Ağabeyim ineklerin geviş getirmesine öykünürdü
Biz de ona öykünürdük
Ve bir saat sonra akreplerin pensimsi hareketi midede
Başlardı
Ve kusmuk yeni nadaslanmış gübrelenmiş toprak kokardı
Ölü karıncalar irin ve kanda yüzerdi

Geçişimizde Meşrutiyet Devrimi'nin paslanmış tabancalarını
Görürdük
Caddelerin duvarlarında sarkık
Kitapçıların vitrini arkasında
Çehov'un gözlüklü resmi
Yetmişlik Tolstoy'un geniş sakalı ve çukura kaçmış gözleri
Mayakovski'nin yeni tıraş olmuş kafası
intiharından bir gün önce
Hemingway'in beyaz sakalı
Ve Faulkner'in alkolik gözleri görünürdü
Anne, elinde dilencilik taşı bu resimlere bakar
Ve Türkçe şöyle derdi:
"Buların da hiç biri bizim kişilerimize oxşamır."¹
Ağabeyim yoldan geçenlere Farsça şöyle derdi:
"Bu zavallı kadına acıyın
Kocasını yeni ölmüş sayıklıyor."
Ve kız kardeşim sarı küçük madeni paraları ki
Güz sonu kuru yaprakları gibi dökülürdü

¹ "Bunların da hiç biri bizim erkeklerimize benzemiyor."

Toplardı
Ve biz hepimiz yolumuza devam ederdik çünkü
Biz seçtiğimiz yolun nihayetine ulaşmalıydık

Çarşılar adliyenin morgu gibiydi
Ölüler orda burda dizili oturmuşlardı
Şu farkla ki çarşının ölüleri alışveriş ederlerdi
Bir ölü ansızın bir köşeden dışarı fırlardı
-Bizantik fayanstan fırlamış bir kutsanmış gibi-
Ve "Al!" derdi
Ve bizim genç ceplerimiz
Ondan satın almak düşüncesi çıkmayacak kadar
Boştu
Boşuna ve labirent bir gürültüyü
Babanın kanserli cesedi gibi geride bırakırdık
Sipah Meydanı'ndan çılgınca tırmanırdık
Şah ve Şah Rıza Caddeleri'ni delice koşardık
Ve varırdık o yere ki
Müteahhitler, mühendisler, komisyoncular
-Bizim bu kocaman düşmanlarımız-
Votka içerlerdi
Ve kebabları kana bulanmış parmaklarıyla
Kızgın şişlerden çekerlerdi
Bizim salyamız öyle salınırdı ki
Sanki kığımızın deliğinden kükürt dökülürdü
Açlıktan
Ehllilerimiz bile
Bir hurma çekirdeği kadar kalkardı
Yemek isterdik
Meyhane önlerinde bekler dururduk
Yemek artıklarını çöplüklerine döksünler diye
Ve sonra kafayla öyle daldık ki
Çöplüklere
Kıtlıktan çıkmış köpekler gibi bir tek bacaklarımız
Görünürdü
Dışarı çekildiğimizde
Ceset kokardık
Yıkıntı altından yeni çıkarılmış cesetler
Yüzümüz "Brueghel" in dilencilerinin suratlarına
Benzerdi
Ve işte o an anneye ki
Cadde kenarında oturmuştur bakardık görürdük
Çarşafını bir kenara iterdik
Dişi Buda'yı görürdük ki
Oğullarının yoksulluğuna ağlıyor
Elini tutar kaldırırdık
Yürümemizi sürdürürdük çünkü
Biz seçtiğimiz yolun nihayetine ulaşmalıydık

Şah petrolü bir bardak şarap gibi elinde tutuyor
Ve Batı'nın sağlığına içiyor
Ve Şahbanu anayurdun ceylanının memesini kalın dudaklarıyla
sağıyor
Yıldızların altında geceleyin
Gündüzleyin güneşin yolunda
Her ay
Her yıl
Ve kan renginde bir eldiven "Saint Morits" in karları üzerinde kalmış
Şah'ın kar üstünde kayak resimlerini seyrediyoruz
Başka bir resimde
Veliaht uçak merdivenlerinden iniyor
On altı dazlak elliliğin sırası önünden
Geçiyor
Bunlar başlarını öyle eğmişler ki sanki
Veliaht onların dazlaklıklarını
Onaylamalı
Helikoptere biniyor
Helikopterlerin sesini duyuyoruz
Dul bahçeleri öksüz ağaçları düşünüyoruz
Ağaçsız mezarlıkları
Ve taş içre taşı

Uçsuz bucaksız çölleri ki
Orada atlar havanın kızgınlığından
Çıldırıyorlar ve
Son kışnemeleri bir kılıç gibi
İniyor
-Hiçbir şeye çarpmaksızın-
Ve çölde boşa gidiyor
Ve tüfekleri düşünülüyor
Sürgüsünde kum sıkışan
Delik radyatörleri
Elli derece sıcaklıkta
Ve kalmayı kalmayı kalmayı
Ve atlardan arabalardan ve katırlardan inmeyi
Ve tüfekleri kumda bırakmayı
Ve atları ve katırları çöl akbabalarına bırakmayı
Ve ılgın Ebu'l Hovlları karşıda görüyoruz
Ve düşünülüyor o ilk miadı:
Hareket hareket hareket

Kışlalar pisliklerini güneşe
Sermişler
Üniversitelerin pislikleri bundan daha beterdir zira
Pislik hocaların beynine çökmüştür
Kabızlıktan betonarmeye dönüşmüş
Umudumuz orda değildi
İnceldiği yerden kopsundu
Titrek ellerimizle iletilerimizi
Üniversitenin tuvalet duvarlarına yazdık
Ebu'l Kasimi'nin –emniyetin doğmalık sırtlanının- gözünden ırak
Başka ne yapabiliriz?
Yürüyüşümüzü sürdürmeliydik
Biz seçtiğimiz yolun nihayetine ulaşmalıydık

Ölüm karşı sisin ortasından yaklaşan bir fener
İdi
Biz ölümün seçtikleriydik
Ve ölüm karşıda apaydıni öyle ki
Zifiri karanlıkta parlayan ak bir attı sanki
Gece toplanırdık
-Küçük ve mazlum hayvanlar gibi-
Ve plan üste plan
Sanki içgüdüsel taşırdık
Uyku tavşanının zaferine umudu
Eski yuvada göz yol alırdı
Sonra uyanırdık ansızın
Kırılma sesi merdivenin düşmesi pencerenin açılması kitapların
dökülmesi silahın parıltısına
Ve bir el kara bir mendille arabada gözlerimizi bağlardı
Soğuk bir ter gölü
-koru-
Bizi içine çekerti
Kara dehlizlere itilirdik
Ve sonra işkence yerlerine
Orda bile yürüyüşümüzü sürdürürdük

Ve şimdi bu yolun sonudur
Bizim komplolarımızın sonu
Tarihimizin sonu
Destan olmanın sonu, hayır!
olmadığımızın destanı
Bizim makus destanımızın sonu

Dişi Buda
Çarşafını örtmüş
"Çitger"¹ Meydanı yolunda
Çölün tanyerinde
Bizim yolumuzu beklemeye oturmuştur

¹ İran'da halk hareketinin görüldüğü bir yer adı

Ve biz seçtiğimiz yolun nihayetine ulaşmışız

Doktor¹ Azodi, profesyonel dayakçıdır

Azodi tıpa tıp Cengiz Han'dır
Yürürken sanki,
taze cesetler üzerinden geçer

Cengiz Han da dişlerini fırçalamazdı
Cengiz Han da geçirirdi
Cengiz Han da botlarını çıkarmazdı
Ve Azodi bugün
Yirmi şairin ağzını yumrukla dağıttı

Azodi kravat takar
Cengiz Han'ın takmadığı bir şey
Bir tek bu parlak belirti belirtir tarihin devinim seyrini

¹ Hapishanede tüm cellatlar kendilerini doktor olarak adlandırır, kendi kültürsüzlüklerini ört bas etmek için. Çünkü onların işkence ettikleri üniversite öğrencisi, öğretmen, memur ve üniversite hocalarıdır. Onlar üniversitelerin en yüksek derecelerini kendilerine takıştırırlar ki diğerleri onların okuyup yazmasız olduklarını düşünmesinler. (R.B.)

Hüseyinzade Başcellat

Sigarasını Azodi yakar

- Buyurun: Doktor Azodi

ve Doktor Hüseyinzade-

kısa boyludur, dazlak kafa ve sinirli gözleri var; sinirli bir horoz kıçına benzer

büyük ünü var:

sigarasını hep mahpusların ellerinin sırtında söndürür

ve günden kırk sigaradan fazla içmez!

İlk tokadı Pehlevî'nin bu orospusu atar

Ve sonuncusunu da

İki tokat ortasında

Azodi ve Resuli ve Şadi ve Menuçehri¹

Mahpusa servis verirler

Biri tırnaklarını çeker

Diğeri dişlerini

Biri kırbaç indirir

Öteki elektrik şoku verir

Beşincisi yine kırbaçlar

Ve altıncısı mahpusu son tokada hazırlar

Kısa boylu biri var adı Erdelan

-Buyurun: Doktor Erdelan!-

O mahpuslara tecavüz eder

Kadın ve erkek onun için fark etmez

Doktorası mahpuslara tecavüz üstünedir

(Ve sen ey mahpus! Senden bir makale yayınlamış yarı kör bir adamın adını unutmaya çalışırsın. Karısı var, üç çocuğu, bir annesi ve bir babası. Hepsinin geçimi onun üstünedir)

ve sonra

Hüseyinzade

- Buyurun Doktor Hüseyinzade-

son tokadı atar:

idam kararı o iki tokat arasında alınır

¹ SAVAK'ın cellatlarının adları

F. M.'nin özel hayatı

Efendim!

Sizinle konuşmak zordur benim için

Hapishanede yayılmış ki siz şairsiniz

Ben ömrümde tek bir şiir bile söylemedim

Tek bir şiir bile okumadım

Ama size hiçbir şeyi şairane olmayan bir işçinin özel yaşamını
anlatabilirim

Tabii ayak acılarınız izin verirse

İki saat sonra yanıtlamanız gereken soruları düşünmüyorsunuz

Şayet kardeşinizin yakalandığını ve annenizin kalp krizi geçirdiğini düşünmüyorsunuz

Şayet düşünmüyorsunuz ki kızınızı çalmışlar

Bu mahpusun dediklerini dinleyin:

On dokuz yaşımdayım

Üç yaşımdayken annem dayak attı

Altı yaşımdayken babam

Beş yaşından beri çalışırım

Sekizimdeyken ev sahibinin on altılık oğlu tecavüz etmeye kalkıştı

Yapamadı

Her şeyin bir ölçüsü var çünkü

Dut ağacı karpuzu taşıyamaz

Karınca sırtık taşımak için yaratılmamıştır

Gece gündüz tereyağı ve bal ve yumurta ve kebab ve piliç ve hindi
yiyen on altı yaşındaki bir erkeğin siki

Bunların hiçbirini sıçmamış olan bir işçinin götüne girmez¹

On iki yaşımdayken Maleki ev sahibinin oğlunun intikamını benden alabildi

Babam kendini astı

Yıllardır

Kendini asmak isterdi

Şimdi namussuzluğu bahane etti

On dördümde bir patronun kerpiçlerini

Yalnız başıma yukarı attım

On beşimde, halı dokuma, sonra çorap dokuma sonra da kumaş

dokuma fabrikalarına gönderildim

On altımda matbaanın soğuk kurşunlu havası çöktü ciğerlerime

Ben dizgiciyim

Üç yıl "Yaşasın Şah"ı dizmiştım

Altı gün önce "Yaşasın Özgürlük"ü dizmeye karar verdim

Beş gün önce yakaladılar

Saat başı tırnaklarımı söktüler

Benim kırk tırnağım vardır

Yirmisi ellerimin ayaklarımın

Yirmisi ellerimin ayaklarımın, kafamda fakat

Üç gün önce Erdelan bana tecavüz etti

Size tecavüz edilmedi değil mi?

Önemli değil

Erdelan çiftleşirken çiftleşen bir ite benzer

Dişlerinin izi omuzlarımda kaldı

Tabii kırbaç ve topuz ve tokat ve tekme ve küfürler yerinde ayrıca

Siz şairsiniz

Ve şairler çok şey bilirler denir

¹ Tahran'da 1979'da yayınlanan kitabın ikinci baskısında olduğu gibi sokak dili kullanılmıştır.

Ben sonra ne yapayım dersiniz
Bunlar sonra ne yapacaklar
Bağışlayın kafanızı şişirdim
Peki! N'apmalı!
İşçilik hayatı işte!
Birisi bize sonunda söylemeli ne yapmalıyız!

Hapis insanları

Adamlar bilirim
Sızmışlar hapis dışına
Ve romatizmanın
Kalplerinde
sonsuzla değin yer eden

kadınlar bilirim
namusluca elden ele düşmüş
cellatlar arasında
ve tecavüz düşü beyinlerinde
sonsuzla değin haykıran

altı yaşlarında çocuklar bilirim
tekme tokat ve kırbaç altında itiraf etmişler
baba şüpheli birini eve getirdi diye
yahut
anne şüpheli bir adama bir evin yolun gösterdi

bir kadın bilirim
puşt cellatlar soymuşlar onu
elektrikli cop koyarlardı güneş görmemiş memeleri üstüne
ve bir saat sonra hücrelerinde kadın
o memeleri koyardı
sütteki bebeğinin ağzına

on dört yaşında bir kız bilirim
işkence korkusunda
ay hali karışmıştı
birinde altı ayda birinde dört günde bir

ve yirmi ikisinde bir erkek çocuk bilirim
otuz dört kiloydu ve on iki saat
dayak yedi ve konuşmadı ve öldü

ve bu daha o cehennemnin tümü değil
benim tanıdığım.

Son